

Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia (SOPZ) dotyczącego przeprowadzenie badania:

Ewaluacja ex post FENG I etap/ Ewaluacja podsumowująca Program Pomocowy NCBR, PARP i BGK 2021-2027

1. Wstęp i założenia badania	3
2. Zakres badania	5
3. Cel ewaluacji i pytania badawcze	7
4. Podejście badawcze i matryca logiczna badania.....	9
5. Wymagane minimum metodologiczne	20
5.1. Źródła danych zastanych.....	20
5.2. Założenia dotyczące współpracy z GUS przy realizacji badań kontrfaktycznych dotyczących efektów bezpośrednich w grupie przedsiębiorstw beneficjentów	22
5.3. Ocena oddziaływania programu/ wybranych działań na wskaźniki makroekonomiczne w obszarze B+R+I dla gospodarki Polski – implementacja wyników i danych przekazanych przez Zamawiającego	25
5.4. Analizy jakościowe – dane pozyskane w toku realizacji badania	26
5.5. Badania jakościowe - IDI, (lub mini FGI) z przedsiębiorstwami beneficjentami	26
5.6. IDI lub FGI z przedstawicielami jednostek naukowych i przedsiębiorstw (występujących w roli konsorcjanta) i podwykonawców w projektach wchodzących w zakres ewaluacji	26

5.7.	IDI z przedstawicielami instytucji odpowiedzialnej za realizację i wdrażanie Programu Pomocowego NCBR – IP FENG i IZ FENG (ewentualnie przedstawiciele Komitetu Monitorującego FENG – KM FENG)	27
5.8.	Panel ekspertów	27
6.	Panel rekomendacyjny	28
6.1.	Panel rekomendacyjny	28
7.	Zasady wykorzystywania sztucznej inteligencji w realizacji zamówienia	28
8.	Ryzyka związane z realizacją badania	30
9.	Produkty badania	31
9.1.	Raport metodologiczny	31
9.2.	Raport cząstkowy	33
9.3.	Raport końcowy	35
9.4.	Raport wg wzoru Komisji Europejskiej	38
9.5.	Redakcja i dostępność raportów	40
10.	Organizacja badania	43
10.1.	Kontakt z Zamawiającym.....	43
10.2.	Wymagania odnośnie zespołu wykonawczego	44
11.	Harmonogram	45

1. Wstęp i założenia badania

Program Pomocowy NCBR jest realizowany na mocy *Rozporządzenia Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 13.01.2023 r. w sprawie udzielania pomocy finansowej przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021–2027”*. Rozporządzenie jest częścią systemu wdrażania programu operacyjnego o ww. nazwie (FENG), w ramach polityki spójności Unii Europejskiej w Polsce. Swym zakresem regulacyjnym rozporządzenie obejmuje wybrane instrumenty wsparcia (Działania), zaplanowane w FENG w Priorytecie 1. („Wsparcie dla przedsiębiorców”) i Priorytecie 2. („Środowisko sprzyjające innowacjom”), i Priorytecie 3 („Zazielenianie przedsiębiorstw”) powierzone do realizacji NCBR na mocy stosownego Porozumienia pomiędzy Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej (Instytucją Zarządzającą FENG) a NCBR (Instytucją Pośredniczącą FENG) w Warszawie 28 października 2022 r. i stanowi Program Pomocowy NCBR.

Obowiązek ewaluacji tego programu wynika natomiast wprost z art. 1 ust. 2 lit a Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1). Artykuł ten wskazuje, że w przypadku dużych programów pomocowych, w których średni roczny budżet programu przekracza 150 mln EUR, ich ewaluacja jest obowiązkowa. Ramy ewaluacji wyznacza natomiast zatwierdzony przez Komisję Europejską Plan ewaluacji zgłoszony przez państwo członkowskie. W przypadku programu pomocowego NCBR formalnie wszedł on w życie 28 stycznia 2023, natomiast Plan rewaluacji został zatwierdzony przez KE DG COMP¹ 14.07.2023 roku pod numerem State Aid SA.106534 (2023/EV) – Poland.

Plan ewaluacji powstał w oparciu o dobre praktyki i wytyczne Komisji Europejskiej zgromadzone w dokumencie roboczym „Wspólna metodologia oceny pomocy państwa²” i zawiera szczegółowe informacje dotyczące m.in.: celów programu pomocowego podlegającego ewaluacji, pytania badawcze, wskaźniki rezultatów, przewidywaną metodologię przeprowadzenia ewaluacji, wymagania dotyczące zbierania danych, proponowany harmonogram ewaluacji, informacje o kryteriach dla podmiotu prowadzącego ewaluację. W wyniku realizacji ewaluacji KE DG COMP uzyska informację na temat efektywności realizacji programów pomocowych FENG. Niniejsza ewaluacja zostanie zrealizowana zgodnie z koncepcją i Planem ewaluacji zatwierdzonym przez Komisję Europejską, a SOPZ stanowi operacjonalizację tego planu na potrzeby wyboru wykonawcy.

¹ Dyrekcja Generalna ds. Konkurencji (DG COMP); dział w ramach Komisji Europejskiej odpowiedzialny za politykę konkurencji

² Commission Staff Working Document on Common methodology for State aid evaluation, Brussels, 28.5.2014, SWD(2014) 179 final

Założeniem badania jest podsumowanie bezpośredniego (na beneficjentów) i pośredniego (na inne podmioty i gospodarkę) wpływu Programu Pomocowego NCBR. Kluczowe jest zatem wskazanie i wyjaśnienie warunków dla zaistnienia efektów (produktów i rezultatów) Programu Pomocowego NCBR, przede wszystkim przez zidentyfikowanie: zmian wywołanych w grupie docelowej, pozytywnych lub negatywnych efektów ubocznych, oraz ustalenie mechanizmów, które doprowadziły do zaobserwowanych zmian. Dodatkowo w badaniu ocenione zostaną adekwatność i proporcjonalność udzielanej pomocy.

Sam Program Pomocowy stanowi jedną z odpowiedzi na zidentyfikowane słabości polskiego systemu innowacyjności. Polska zajmuje w Europie stosunkowo niskie miejsce w rankingach innowacyjności (24 miejsce w Europejskim Rankingu Innowacyjności 2024). Ciągłej poprawy wymagają nadal przede wszystkim wskaźniki należące do najgorzej ocenionych wymiarów innowacyjności w rankingu takie jak: atrakcyjność systemu badawczego, czy innowatorzy. W ostatnich latach wydatki na B+R w stosunku do PKB (GERD) stale rosły osiągając poziom 1,53% PKB w 2023 roku. Rosły także wydatki przedsiębiorstw na B+R. W 2023 roku wskaźnik BERD osiągnął wartość 1,01%. Rosła także liczba przedsiębiorstw ponoszących tego typu wydatki – ok 7 tys. podmiotów. W 2023r. Wyzwaniem pozostaje jednak w dalszym ciągu zwiększenie poziomu wydatków na B+R generowanych przez sektor MŚP oraz niższa niż średnio w UE aktywność badawczo - rozwojowa dużych przedsiębiorstw. W związku z tym cele Programu Pomocowego NCBR w głównej mierze odpowiadają na zidentyfikowane wyzwania, a ich realizacja ma przysłużyć się osiągnięciu następujących pożądaných zmian:

- zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw, w szczególności usprawnianie procesów komercjalizacji wyników badań;
- zwiększenie nakładów na działalność B+R przedsiębiorstw;
- zwiększenie udziału przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie, które będą uzyskiwać przychody ze sprzedaży zaawansowanych produktów i usług;
- poprawa efektywnej współpracy firm z jednostkami sektora nauki;
- zwiększenie poziomu kompetencji, szczególnie w zakresie zidentyfikowanych deficytów w zakresie kompetencji.

Niniejsza ewaluacja przysłuży się weryfikacji czy zakładane cele mają szanse na realizację.

2. Zakres badania

Biorąc pod uwagę opisane powyżej przesłanki dla realizacji niniejszej ewaluacji w jej zakres wejdą następujące działania FENG wchodzące w zakres Programu Pomocowego NCBR (Stan na 30.06.2025 r).

Zamawiający zastrzega, że w przypadku zmian w zakresie Programu Pomocowego NCBR w stosunku do przedstawianego poniżej, wykonawca uwzględni je w zakresie badania ewaluacyjnego, tak aby badanie objęło wszystkie działania w ramach FENG wchodzące w zakres Programu Pomocowego NCBR.

Działanie	Cel polityki spójności	Przewidywane efekty realizacji działania	Forma wsparcia
FENG.01.01 SMART	EFRR.CP1.I - Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych przedsiębiorstw poprzez realizację prac B+R, wdrożenie innowacji, w powiązaniu z dostosowaniem działalności przedsiębiorstw do wyzwań wskazanych w Europejskim Zielonym Ładzie oraz związanych z cyfryzacją, rozwojem infrastruktury badawczej, internacjonalizacją działalności, a także wzrostem kompetencji kadr.	Dotacja/ dotacja warunkowa Pomoc publiczna: Rozporządzenie Komisji (UE) 1407/2013 Rozporządzenie Komisji (UE) 651/2014:
FENG.02.09 Seal of Excellence	EFRR.CP1.I - Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	Wsparcie projektów badawczo-rozwojowych, którym przyznano certyfikat Seal of Excellence w ramach instrumentu EIC Accelerator Programu „Horyzont Europa”.	Dotacja Pomoc publiczna: Rozporządzenie Komisji (UE) 651/2014
FENG.02.10 IPCEI*	EFRR.CP1.I - Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	Gromadzenie specjalistycznej wiedzy przez polskich przedsiębiorców, wpisywanie się przez nie w łańcuchy wartości w zakresie przełomowych technologii. Internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw przez możliwość nawiązania bliskiej współpracy z przedsiębiorcami z innych krajów UE działających w obszarze zaawansowanych technologii. Docelowo również pobudzenie eksportu produktów wysokich technologii. Udrożnienie kanałów współpracy pomiędzy dużymi przedsiębiorcami i MŚP oraz środowiskiem naukowym.	Dotacja Pomoc publiczna: Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
FENG.02.13 Innowacyjne zamówienia publiczne	EFRR.CP1.I - Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	Wsparcie działań, które wykorzystując model innowacyjnych zamówień publicznych będą polegały na opracowaniu nowych, innowacyjnych, przełomowych dla gospodarki technologii. W ramach projektów wspierane będzie przyspieszenie wdrożenia wyników prac B+R, kształtowanie postaw proinnowacyjnych oraz koncentracja zasobów w obszarach o największym znaczeniu gospodarczym i społecznym.	Dotacja – tryb niekonkurencyjny Brak pomocy publicznej
FENG.02.20 INNOSTART	EFRR.CP1.I - Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	Wsparcie przedsiębiorstw z sektora MSP rozpoczynających działalność innowacyjną, które nie posiadają doświadczenia w realizacji projektów B+R finansowanych z środków UE. Przedsiębiorcy naberą doświadczenie w realizacji projektów B+R o niewielkim budżecie.	Dotacja Brak pomocy publicznej Koszty projektu w ramach FENG

		Pobudzony zostanie potencjał przedsiębiorców do realizacji projektów B+R.	podlegają transferowaniu na poziom Ostatecznych odbiorców należących do grupy MŚP – na zasadach de minimis. Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/2831
FENG 02.23 Współfinansowanie Centrów testów i eksperymentowania technologicznego sztucznej Inteligencji (TEF AI)	EFRR.CP1.II - Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	Wsparcie zwiększania konkurencyjności MŚP w procesie transformacji cyfrowej w obszarze sztucznej inteligencji. Usługi oferowane przez TEF AI mają umożliwić przedsiębiorcom eksperymentowanie, testowanie oraz walidację rozwiązań AI zarówno w środowisku wirtualnym jak i rzeczywistym. Jednocześnie wsparcie tworzenia TEF pozwoli na włączenie się do transgranicznej sieci testów i eksperymentowania sztucznej inteligencji, monitorowania, walidacji i certyfikacji tej technologii na podstawie wypracowanych również w Polsce standardów i reguł technicznych, organizacyjnych i etycznych. Wsparcie kierowane będzie do podmiotów, które zostały wybrane w konkursach organizowanych w ramach Digital Europe Programme.	Dotacja Brak pomocy publicznej Koszty projektu w ramach FENG podlegają transferowaniu na poziom Ostatecznych odbiorców należących do grupy MŚP. Beneficjent będzie świadczył usługi związane z działalnością TEF AI Ostatecznym odbiorcom będącym MŚP – na zasadach de minimis. Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/2831
FENG.03.03 IPCEI wodorowy**	EFRR/FS.CP2.III – Rozwój inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania energii poza transeuropejską siecią energetyczną (TEN-E)	Gromadzenie specjalistycznej wiedzy przez polskich przedsiębiorców, wpisywanie się przez nie w łańcuchy wartości w zakresie przełomowych technologii. Internacjonalizacja polskich przedsiębiorstw przez możliwość nawiązania bliskiej współpracy z przedsiębiorcami z innych krajów UE działających w obszarze zaawansowanych technologii. Docelowo również pobudzenie eksportu produktów wysokich technologii. Udrożnienie kanałów współpracy pomiędzy dużymi przedsiębiorcami i MŚP oraz środowiskiem naukowym. Budowa łańcucha wartości wodoru w UE, który umożliwi wykorzystanie go w transporcie, energetyce i przemyśle.	Dotacja Pomoc publiczna: Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
ENG.05.01 STEP Platforma na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy	EFRR.CP1.VI - wspieranie inwestycji przyczyniających się do realizacji celów Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP)	Wsparcie skierowane jest na rozwój i wytwarzanie technologii krytycznych w trzech sektorach, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy, tj.: • technologie cyfrowe i innowacje w ramach głębokich technologii; • czyste i zasobooszczędne technologie; • biotechnologie, w tym produkty lecznicze znajdujące się w unijnym wykazie produktów leczniczych o krytycznym znaczeniu i ich składniki,	Dotacja Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/2831 Pomoc publiczna: Rozporządzenie Komisji (UE) 651/2014

Źródło: Opracowanie na podstawie SZOOP FENG 010., obowiązująca od dnia 2025-06-18

*umowa zagrożona

**umowa została rozwiązana

3. Cel ewaluacji i pytania badawcze

Cel główny ewaluacji: Ocena bezpośrednich i pośrednich (pozytywnych i negatywnych) efektów realizacji Programu Pomocowego NCBR oraz adekwatności i proporcjonalności udzielonej pomocy publicznej

Cel szczegółowy CS1: Ocena efektów bezpośrednich realizacji Programu Pomocowego NCBR w grupie beneficjentów w odniesieniu do zakładanej logiki Programu Pomocowego NCBR i programu FENG

Cel szczegółowy CS2: Ocena efektów pośrednich realizacji Programu Pomocowego NCBR wywołanych w otoczeniu społeczno-gospodarczym wraz z oszacowaniem wpływu na wybrane wskaźniki makroekonomiczne dla Polski

Cel szczegółowy CS3: Ocena adekwatności i proporcjonalności pomocy publicznej udzielanej za pośrednictwem NCBR

W ramach badania wykorzystane zostaną następujące kryteria:

- trafność pomocy – rozumiana jako adekwatność instrumentów pomocy, sposobu ich wdrażania, doboru beneficjentów w kontekście zakładanych celów Programu Pomocowego NCBR i programu FENG;
- skuteczność pomocy – rozumiana jako stopień, w jakim pomoc publiczna przewidziana w rozporządzeniach KE dot. udzielania pomocy publicznej w poszczególnych instrumentach wdrażanych w NCBR, przyczyni się do zrealizowania celów wynikających z logiki interwencji i osiągnięcia efektów bezpośrednich Programu Pomocowego NCBR;
- użyteczność pomocy – rozumiana jako wstępna ocena planowanych (w tym nieprzewidzianych na etapie przygotowania Programu Pomocowego NCBR) efektów udzielenia pomocy w kontekście użyteczności dla gospodarki
- unijna wartość dodana - rozumiana jako ocena stopnia dodatkowości do działań spójnych i komplementarnych do tych wynikających z Programu Pomocowego NCBR podejmowanych poza nim przez beneficjentów

Szczegółowe pytania badawcze odnoszące się do poszczególnych celów badania przedstawiają się następująco:

CS1: Ocena efektów bezpośrednich realizacji Programu Pomocowego NCBR w grupie beneficjentów w odniesieniu do zakładanej logiki Programu Pomocowego NCBR i programu FENG

1. Jak pomoc wpłynęła na wysokość nakładów na B+R beneficjentów?
  - Jak pomoc wpłynęła na strukturę sektorową nakładów na B+R?

- Czy zwiększyła się wartość nakładów na B+R przekazywanych do sektora szkolnictwa wyższego oraz uzyskiwanych z sektora szkolnictwa wyższego?
2. Czy udzielona pomoc miała wpływ na zakres działalności B+R podejmowanej przez beneficjentów Programu Pomocowego NCBR, w tym w zakresie technologii cyfrowych i transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju -czy wystąpił efekt zachęty?
    - Czy i w jaki sposób pomoc przyczyniła się do zwiększenia przez beneficjentów liczby realizacji projektów B+R?
    - Czy udzielona pomoc przyczyniła się do zwiększenia wartości zaangażowania środków prywatnych w B+R?
    - Czy realizacja Programu Pomocowego wywołała efekt wypychania³ inwestycji prywatnych, które nie były przedmiotem wsparcia? (negatywny efekt bezpośredni)?
  3. Jakie efekty komercjalizacji/ wdrożeń wyników prac B+R w grupie beneficjentów wywołała (ma szanse wywołać) udzielona pomoc (w tym w zakresie technologii cyfrowych i transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju)?
    - Czy pomoc przyczyniła się do zwiększenia liczby zgłoszeń patentowych przez beneficjentów?
  4. Czy udzielona pomoc miała wpływ na sytuację ekonomiczną beneficjentów?
    - Czy pomoc przyczyniła się do zmian jakościowych i ilościowych sprzedaży?
    - Czy pomoc przyczyniła się do wzrostu zatrudnienia pracowników B+R w przedsiębiorstwach?

CS2: Ocena efektów pośrednich realizacji Programu Pomocowego NCBR wywołanych w otoczeniu społeczno-gospodarczym wraz z oszacowaniem wpływu na wybrane wskaźniki makroekonomiczne dla Polski

1. Czy pomoc wywołała efekt dyfuzji wiedzy i innowacji w gospodarce?
  - Czy pomoc przyczyniła się do wzrostu współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a jednostkami naukowymi (w tym w zakresie technologii cyfrowych i transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju)?
  - Czy i w jaki sposób Program Pomocowy oddziaływał na inne podmioty niż beneficjenci?
2. Jak realizacja Programu Pomocowego wpłynęła na podstawowe wskaźniki makroekonomiczne związane z działalnością B+R (wpływ netto Programu Pomocowego)?

³ *Efekt wypychania lub wypierania* – zjawisko ekonomiczne polegające na zmniejszeniu wielkości inwestycji sektora prywatnego spowodowanym zwiększonym finansowaniem wydatków publicznych

3. Czy w realizacji Programu Pomocowego można zaobserwować negatywne zjawiska dot. doboru beneficjentów mające wpływ na konkurencję, tj. tendencyjność sektorową (w programie wielosektorowym przeważającą pomoc przyznano jednej branży) i tendencyjność wobec jednostek zasiedziały (stosunek starych przedsiębiorstw do nowych przedsiębiorstw)? (negatywny wpływ pośredni)

CS3: Ocena adekwatność i proporcjonalność pomocy publicznej udzielanej za pośrednictwem NCBR

1. Czy wybrano najskuteczniejsze zasady i mechanizmy udzielania pomocy?
  - Czy inne mechanizmy i zasady udzielania pomocy lub rodzaje wsparcia byłyby bardziej odpowiednie do osiągnięcia danego celu (w tym w celów związanych z zakresem wykorzystania technologii cyfrowych i transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju)?
  - Czy założenia stanowiące podstawę zatwierdzenia programu pomocy są nadal aktualne?
2. Czy pomoc była proporcjonalna do realizacji celu, którego dotyczyła?
3. Czy możliwe było osiągnięcie tych samych efektów przy mniejszej ilości pomocy publicznej lub innej formy pomocy publicznej (np.: pożyczki zamiast dotacji)?

4. Podejście badawcze i matryca logiczna badania

Ewaluacja zrealizowana będzie w głównej mierze w oparciu o wykorzystanie danych zastanych, przy maksymalnym możliwym wykorzystaniu dostępnych danych administracyjnych oraz wyników zrealizowanych badań i analiz. Podstawowa metoda oceny wpływu Programu Pomocowego, pozwalająca ocenić efekty netto wsparcia, powinna zakładać wykorzystanie metod kontrfaktycznych i podejście tzw. ewaluacja wpływu z wykorzystaniem metod kontrfaktycznych (Counterfactual Impast Evaluation - CIE).

Drugim filarem badania powinno być podejście ewaluacji oparte na teorii (FTheory Based Evaluation -TBE). Pozwoli ono na komplementarne uzupełnienie wyników uzyskanych dzięki ewaluacji wpływu opartej na podejściu kontrfaktycznym. Uzupełni ją o informacje na temat sposobu w jaki oczekiwane skutki interwencji faktycznie się materializują i wskazaniu zależności przyczynowych, które sprawiają, że poszczególne działania w rzeczywistości przynoszą zamierzone efekty. Podejście TBE stanowić będzie zatem w tej ewaluacji merytoryczne uzupełnienie ewaluacji wpływu, bazującej na podejściu kontrfaktycznym. Podejście to zostanie także wykorzystanie dla oceny teorii zmiany i wstępnych efektów w przypadku tych działań, które nie będą mogły zostać objęte analizami kontrfaktycznymi,

ze względu na ograniczenia metodologiczne (niskie zakładane liczebności populacji, trudność doboru grupy kontrolnej).

W ramach niniejszej ewaluacji wykorzystane powinny zostać zestawy mierników ilościowych pozwalających na uzyskanie kwantyfikowalnych odpowiedzi na poszczególne pytania badawcze zaakceptowane w Planie ewaluacji Programu Pomocowego NCBR. Informacje pozyskane na podstawie mierników powinny zostać zweryfikowane i zestawione z informacjami pozyskamy również z innych źródeł tak, żeby w maksymalny sposób zachować triangulację metodologiczną. Zawarty w zestawieniu rekomendowany zestaw wskaźników został opracowany m.in. na podstawie Common methodology for State aid evaluation, a także dotychczasowych doświadczeń ewaluacyjnych programów pomocy w obszarze działalności B+R+I, przede wszystkim badania pt.: Badanie ewaluacyjne pomocy publicznej udzielanej w ramach Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków i trybu udzielania pomocy publicznej i pomocy de minimis za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (poprzedniego Programu Pomocowego udzielanego za pośrednictwem NCBR - SA.41471(2015/N))¹⁴. Zaproponowane wskaźniki pochodzą w przeważającej mierze z danych gromadzonych w statystykach publicznych lub danych wymaganych na etapie wniosku o dofinansowanie lub obowiązkowej sprawozdawczości z realizacji projektu. Są zatem obiektywne i rzetelne oraz gromadzone w wystandaryzowany sposób. Dzięki takiemu podejściu możliwe będzie dokonanie rzetelnej oceny wpływu. Lista ta stanowi bazowy zestaw danych do oceny, który może zostać odpowiednio uzupełniony i zmodyfikowany przez ewaluatora na potrzeby analiz bazujących już na realnych danych dot. beneficjentów Programu Pomocowego i dobranej grupy kontrolnej oraz dostępności innych użytecznych danych pochodzących ze źródeł administracyjnych.

Pytanie na potrzeby oceny	Wskaźnik	Źródło	Częstotliwość gromadzenia danych	Poziom gromadzonych danych	Populacja objęta źródłem
<p>Ocena efektów bezpośrednich realizacji Programu Pomocowego NCBR w grupie beneficjentów w odniesieniu do zakładanej logiki Programu Pomocowego NCBR i programu FENG</p>					
<p>1. Jak pomoc wpłynęła na wysokość nakładów na B+R beneficjentów?</p> <p>Jak pomoc wpłynęła na strukturę sektorową nakładów na B+R?</p> <p>Czy zwiększyła się intensywność współpracy sektora przedsiębiorstw z sektorem nauki i szkolnictwa wyższego?</p>	<p>Zmiana wartości całkowitych nakładów na B+R (wewnętrznych i zewnętrznych) przed i po udzieleniu wsparcia</p> <p>Zmiana wartości nakładów na B+R (wewnętrznych i zewnętrznych) ponoszonych lub uzyskanych z sektora szkolnictwa wyższego (przed i po uzyskaniu wsparcia)</p> <p>Udział nakładów (wewnętrznych i zewnętrznych) na B+R wg sektorów -przemysłowy, szkolnictwa wyższego, rządowy, inne.</p> <p>(Nakłady na działalność B+R ogółem (w tys. zł); Nakłady na wewnętrzną działalność B+R ogółem (w tys. zł); Nakłady na zewnętrzną działalność B+R ogółem (w tys. zł))</p>	<p>Dane podstawowe</p> <p>GUS (m.in. formularze PNT-01, PNT-02, SP)⁴</p> <p>Dane te zbierane są przez Główny Urząd Statystyczny corocznie dla każdego podmiotu.</p> <p>Dane uzupełniające</p> <p>Dane gromadzone w NCBR we wnioskach o dofinansowanie</p>	<p>Dane podstawowe na potrzeby badania kontrfaktycznego, zarówno dla beneficjentów jak i dla grupy kontrolnej, tj. nieskutecznie aplikujących, będą pozyskiwane z GUS w latach 2026-27. Dane zostaną pozyskane dla kolejnych lat wchodzących w zakres czasowy analizy.</p> <p>Wymagane jest nawiązanie formalnej współpracy z GUS ze względu na brak dostępu do danych jednostkowych wynikających z przepisów ustawowych o logice finansów statystycznych</p>	<p>dane jednostkowe na poziomie podmiotu</p>	<p>Beneficjenci Programu Pomocowego (analiza kontrfaktyczna zostanie przeprowadzona wyłącznie dla beneficjentów priorytetu I ze względu na zakładaną liczebność populacji, która umożliwi przeprowadzenie istotnej i poprawnej statystycznie analizy)</p> <p>Grupa kontrolna - podmioty niebędące beneficjentami; ewentualnie, jako baza doboru grupy kontrolnej, wszystkie firmy sprawozdające się do GUS - (jeżeli nie będzie możliwości doboru grupy kontrolnej z grupy wnioskodawców nieskutecznych i niebędących beneficjentami).</p> <p>Dobór grupy kontrolnej oraz grupy beneficjentów będzie polegał na wytypowaniu podmiotów o zbliżonych charakterystykach w okresie przed udzieleniem wsparcia, tak aby zagwarantować równoległość trendu. (Biorąc pod uwagę niepewność co do charakterystyk ostatecznych beneficjentów Programu Pomocowego na tym etapie ostateczny dobór zmiennych zostanie zaproponowany po przeprowadzeniu testów różnych układów zmiennych dla uzyskania</p>
<p>⁴ SP (Roczna ankieta przedsiębiorstwa), - obowiązkowe dla firm zatrudniających powyżej 9 pracowników; PNT-01 (Sprawozdanie o działalności badawczej i rozwojowej (B+R)), corocznie, realizowane jest wśród podmiotów, które uzyskały dofinansowanie w Podprogramie Pomocowym (Pomoc na badania i rozwój techniczny i innowacyjny) i ponoszących nakłady na B+R; Obejmuje ono informacje w ujęciu dostosowanym do standardów międzynarodowych (EFMD EQUIS, AACSB, EQUIS)</p>					

<p>2. Czy udzielona pomoc miała wpływ na zakres działalności B+R podejmowanej przez beneficjentów pomocy y (w tym w zakresie technologii cyfrowych i transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju) - efekt zachęty</p> <p>* Czy i w jaki sposób pomoc przyczyniła się do zwiększenia przez beneficjentów liczby realizacji projektów B+R?</p> <p>* Czy udzielona pomoc przyczyniła się do zwiększenia wartości zaangażowania środków prywatnych w B+R</p> <p>* Czy realizacja Programu Pomocowego wywołała efekt wypychania inwestycji prywatnych, które nie były przedmiotem wsparcia? (negatywny efekt bezpośredni)</p>	<p><i>Liczba realizowanych prac B+R w ramach Programu Pomocowego (wskaźnik tylko dla beneficjentów PP)</i></p> <p><i>Liczba wszystkich prowadzonych projektów B+R u beneficjenta (w tym ze środków prywatnych) (wskaźnik tylko dla beneficjentów PP)</i></p> <p><i>Udział realizowanych projektów B+R w ramach Programu Pomocowego w ogóle prowadzonych projektów B+R u beneficjentów</i></p> <p>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw [zmiana przed i po udzieleniu wsparcia] (Nakłady wewnętrzne na B+R przedsiębiorstw tj. <i>Środki kontrolowane przez jednostkę sprawozdawczą i wykorzystywane na działalność B+R według jej uznania, np. środki własne, kredyty bankowe, ulgi podatkowe</i>)</p> <p>Zmiana wartości całkowitych nakładów na B+R (wewnętrznych i zewnętrznych) przed i po udzieleniu wsparcia</p> <p><i>(Założono, że w sytuacji wypychania inwestycji prywatnych, u danego podmiotu zmniejszy się liczba projektów B+R finansowanych ze środków</i></p>	<p>raportach okresowych z realizacji projektu oraz raporcie z wykorzystania wyników projektu. Wskaźniki te wykorzystane zostaną bez porównań z grupą kontrolną (tylko dla beneficjentów Programu Pomocowego)</p> <p>Dane uzupełniające:</p> <p>UOKiK - Dane na temat wysokości pomocy publicznej udzielonej podmiotom wg instrumentów/ Programów Pomocowych i przeznaczenia pomocy publicznej- baza SHRIMP</p>	<p>corocznie na poziomie projektu, wyłącznie dla grupy beneficjentów oraz sukcesywnie w miarę kończenia okresu realizacji projektów z raportów z wykorzystania wyników projektu w okresie trwałości (bez grupy kontrolnej)</p>	<p>najlepszego i optymalnego dopasowania)</p> <p>W przypadku oceny efektów bezpośrednich zostanie zaprezentowana wartość wzrostu danego wskaźnika w sytuacji przed uzyskaniem wsparcia i na moment odcięcia - zdefiniowany czasem ewaluacji w grupie podmiotów - beneficjentów Programu Pomocowego i dobranej grupie kontrolnej. Dzięki temu oszacowany będzie efekt netto (Z wyjątkiem wskaźników wskazanych dla których oszacowany będzie efekt wyłącznie dla grupy beneficjentów Programu omocowego NCBR . Dla tych wskaźników niemożliwe będzie pozyskanie danych dla grupy kontrolnej)</p> <p>Dodatkowo dane pozyskane z UOKiK pozwolą uwzględnić w tworzeniu prób fakt pozyskania przez firmy innego rodzaju wsparcia oferowanego w ramach Programu FENG, np. udzielanego w ramach Programów Pomocowych PARP lub BGK.</p>
--	--	---	--	---

PNT-02 (Sprawozdanie o innowacjach w przemyśle), corocznie; obejmuje tylko firmy z sekcji PKD C(przetwórstwo przemysłowe); dotyczy działalności innowacyjnej prowadzonej przez przedsiębiorstwo, w tym w szczególności ochrony własności intelektualnej oraz nowych lub ulepszonych produktów i procesów biznesowych wdrożonych przez przedsiębiorstwo w tym okresie; jest skróconą wersją rozszerzonego badania innowacji prowadzonego co dwa lata w ramach Community Innovation Survey (CIS).

	<p><i>prywatnych na rzecz projektów wspartych pomocą publiczną)</i></p> <p>Korzystanie z ulgi na B+R [tak/nie]</p> <p>Udział podmiotów wspartych w ramach Programu Pomocowego korzystających z ulgi na B+R</p>			
<p>3. Jakie efekty komercjalizacji/wdrożeń wyników prac B+R w grupie beneficjentów wywołała udzielona pomoc (w tym w zakresie technologii cyfrowych i transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju?</p> <p>* Czy pomoc przyczyniła się do zwiększenia liczby zgłoszeń patentowych przez beneficjentów?</p>	<p><i>Liczba wdrożonych wyników prac B+R (wskaźnik tylko dla beneficjentów PP)</i></p> <p><i>Udział projektów zakończonych wdrożeniem wyników B+R (wskaźnik tylko dla beneficjentów PP)</i></p> <p><i>Przychód z wdrożonych wyników prac B+R (wskaźnik tylko dla beneficjentów PP)</i></p> <p>Liczba dokonanych zgłoszeń patentowych</p> <p>Liczba uzyskanych praw ochrony własności patentowej</p> <p><i>Udział przedsiębiorstw patentujących wśród beneficjentów PP NCBR?</i></p>			
<p>4. Czy udzielona pomoc miała wpływ na sytuację ekonomiczną beneficjentów?</p> <p>* Czy pomoc przyczyniła się do zmian jakościowych i ilościowych sprzedaży?</p> <p>* Czy pomoc przyczyniła się do wzrostu zatrudnienia pracowników B+R w przedsiębiorstwach</p>	<p>Przychody netto sprzedaży wszystkich produktów i usług</p> <p>Nakłady inwestycyjne na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, dla których zakłada się wielokrotne lub nieprzerwane wykorzystywanie w działalności B+R</p> <p>Wartość aparatury naukowo-badawczej</p> <p>Liczba wszystkich zatrudnionych w</p>			

	<p>przeliczeniu na pełne etaty na koniec roku</p> <p>Liczba zatrudnionych pracowników związanych z działalnością B+R (w przeliczeniu na liczbę etatów) na koniec roku</p> <p>Wzrost liczby miejsc pracy będących stanowiskami badawczymi we wspieranych przedsiębiorstwach</p> <p>Liczba firm wprowadzających na rynek nowe produkty lub usługi</p> <p>Przychody z wprowadzonych w firmie na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług</p> <p>Prowadzenie eksportu własnych produktów lub usług [tak/nie]</p>				
<p>Ocena efektów pośrednich realizacji Programu Pomocowego NCBR wywołanych w otoczeniu społeczno-gospodarczym wraz z oszacowaniem wpływu na wybrane wskaźniki makroekonomiczne dla Polski</p>					
<p>1. Czy pomoc wywołała efekt dyfuzji wiedzy i innowacji w gospodarce?</p> <p>* Czy pomoc przyczyniła się do wzrostu współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a jednostkami naukowymi (w tym w zakresie technologii cyfrowych i transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju)?</p> <p>* Czy Program Pomocowy oddziaływał na inne podmioty niż beneficjenci?</p>	<p>Współpraca z jednostką naukową przed przystąpieniem do projektu</p> <p>Współpraca przedsiębiorstw z ośrodkami badawczymi/ jednostkami naukowymi w ramach projektu</p> <p>Liczba jednostek naukowych, z którymi współpracowano w czasie realizacji projektu</p> <p>Środki przekazane (ogółem i jednostkom naukowym) przez beneficjentów w ramach prowadzonej, zewnętrznej działalności B+R</p>	<p>Dane podstawowe:</p> <p>GUS (m.in. formularze PNT-01, PNT-02, SP)</p> <p>Dane te zbierane są przez Główny Urząd Statystyczny corocznie dla każdego podmiotu.</p> <p>Wiedza ekspercka pozyskana od:</p> <p>-przedstawicieli instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie i zarządzanie PP NCBR,</p>	<p>Dane podstawowe</p> <p>GUS - pozyskiwane w latach 2026). Dane zostaną pozyskane dla kolejnych lat wchodzących w zakres czasowy analizy.</p> <p>Wymagane jest nawiązanie formalnej współpracy z GUS ze względu na brak dostępu do danych jednostkowych wynikających z przepisów</p>	<p>dane jednostkowe na poziomie podmiotu – beneficjentów oraz wybranych podmiotów współpracujących z beneficjentami PP NCBR</p> <p>Wpływ realizacji PP NCBR na otoczenie oceniony zostanie wykorzystując podejście określone jako ewaluacja oparta na teorii z</p>	<p>Beneficjenci Programu Pomocowego NCBR.</p> <p>Podmioty nie będące bezpośrednimi beneficjentami Programu Pomocowego, ale współpracujące z beneficjentami i czerpiące potencjalnie korzyści w sposób pośredni (np. Jednostki naukowe, kooperanci)</p> <p>Analiza nie zakłada grupy kontrolnej</p>

	<p>Koszty usług obcych zleczanych w grupie beneficjentów</p> <p>Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały prawa do technologii lub licencji powstałej w wyniku dofinansowanego projektu</p> <p>Liczba/udział projektów które korzystają z możliwości zwiększenia intensywności PP ze względu na skuteczną współpracę lub szerokie rozpowszechnianie wyników</p>	<p>- beneficjentów i wnioskodawców nieskutecznych PP NCBR,</p> <p>-przedstawicieli jednostek naukowych lub innych podmiotów współpracującymi z beneficjentami PP NCBR,</p> <p>- ekspertów z obszaru B+R</p> <p>Dane uzupełniające:</p> <p>Dane gromadzone w NCBR we wnioskach o dofinansowanie – dane podstawowe o podmiocie. (LSI – lokalny system informatyczny)</p> <p>Dane o stopniu osiągnięcia wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu oraz o korzystania z możliwości zwiększenia intensywności PP. Dane dla każdego projektu corocznie w raportach okresowych z realizacji projektu oraz raporcie z wykorzystania wyników projektu.</p>	<p>ustawowych o tajemnicy danych statystycznych.</p> <p>Wiedza ekspercka – raz na potrzeby przygotowania raportu końcowego (2026) Ze względu na logikę samego Programu Pomocowego i oczekiwany czas na ujawnienia się efektów pośrednich programu nie będzie zasadnym pozyskiwanie informacji eksperckich na wcześniejszych etapach wdrażania Programu Pomocowego NCBR</p> <p>Dane uzupełniające - gromadzone w NCBR sukcesywnie w sposób ciągły w okresie wdrażania Programu Pomocowego</p> <p>Dane o stopniu osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego -dane gromadzone corocznie na poziomie projektu, wyłącznie dla grupy beneficjentów oraz sukcesywnie w miarę kończenia okresu realizacji projektów z raportów z wykorzystania</p>	<p>wykorzystaniem perspektyw:</p> <p>- instytucji odpowiedzialnej za realizację Programu Pomocowego,</p> <p>- przedsiębiorstw beneficjentów Programu Pomocowego NCBR</p> <p>-przedstawicieli wnioskodawców nieskutecznych Programu Pomocowego NCBR</p> <p>- innych podmiotów współpracujących z beneficjentami</p>	
--	--	---	---	--	--

			wyników projektu w okresie trwałości (bez grupy kontrolnej)		
<p>2. Jak realizacja Programu Pomocowego wpłynęła na podstawowe wskaźniki makroekonomiczne związane z działalnością B+R (wpływ netto Programu Pomocowego)?</p>	<p>Poziom PKB w kraju</p> <p>Wielkości nakładów ogółem i przedsiębiorstw na B+R,</p> <p>Udział wydatków poniesionych w ramach projektów w całkowitych nakładach na B+R w sektorze przedsiębiorstw</p> <p>Wielkość nakładów ogółem i grupy przedsiębiorstw na innowacyjność</p> <p>Udział wydatków poniesionych w ramach projektów w całkowitych nakładach na działalność innowacyjną w sektorze przedsiębiorstw</p> <p>Zatrudnienie w sektorze B+R</p>	<p>Dane podstawowe: GUS (podstawowe wskaźniki o sytuacji makroekonomicznej kraju i działalności B+R)</p> <p>NCBR – dane zagregowane dla beneficjentów Programu Pomocowego NCBR (LSI i CST)</p> <p>Dane uzupełniające: UOKiK - Dane na temat wysokości pomocy publicznej udzielonej podmiotom korzystającym ze wsparcia Programu Pomocowego NCBR z innych instrumentów/ programów pomocowych, w tym PARP i BGK j– baza SHRIMP</p>	<p>Jednorazowo,</p> <p>analiza obejmie okres wdrażania Programu Pomocowego NCBR oraz predykcję dla kilku lat wprzód; dane na potrzeby analiz będą zbierane w ujęciu rocznym</p>	<p>Dane makroekonomiczne gromadzone na poziomie kraju</p> <p>Dane dot. programu pomocowego NCBR gromadzone na poziomie NCBR (zagregowane z danych jednostkowych o podmiotach - beneficjentach Programu Pomocowego)</p> <p>Kontrola udział beneficjentów Programu Pomocowego NCBR w innych programach pomocowych w ramach FENG, w tym wsparcia oferowanego przez PARP i BGK, w celu oceny realnego wpływu pośredniego programu NCBR</p>	<p>Wszystkie przedsiębiorstwa w kraju</p> <p>Analiza makroekonomiczna z wykorzystaniem modelowania makroekonomicznego dla podstawowych wskaźników makroekonomicznych</p>
<p>3. Czy w realizacji Programu Pomocowego można zaobserwować negatywne zjawiska dot. doboru beneficjentów mające wpływ na konkurencję, tj. tendencję sektorową (w programie</p>	<p>Udziały poszczególnych grup przedsiębiorstw wyróżnionych na podstawie długości działalności w ogóle przedsiębiorstw korzystających z pomocy</p> <p>Udziały poszczególnych grup wielkości przedsiębiorstw (mikro,</p>	<p>Dane podstawowe: GUS (podstawowe dane o populacji przedsiębiorstw ogółem, w tym ponoszących nakłady na B+R wielkości</p>	<p>Jednorazowo,</p> <p>analiza obejmie łącznie okres wdrażania Programu Pomocowego NCBR; dane o podmiotach gromadzone</p>	<p>Dane o populacji przedsiębiorstw na poziomie kraju</p> <p>Dane dot. Programu Pomocowego NCBR gromadzone na poziomie NCBR</p>	<p>Beneficjenci Programu Pomocowego NCBR.</p> <p>Populacja podmiotów gospodarczych jako grupa odniesienia dla analizy.</p> <p>Analiza nie zakłada grupy</p>

<p>wielosektorowym przeważającą pomoc przyznano jednej branży) i tendencyjność wobec jednostek zasiedziałych (stosunek starych przedsiębiorstw do nowych przedsiębiorstw)?(negatywny wpływ pośredni)</p>	<p>MŚP, duże) w ogóle przedsiębiorstw korzystających z pomocy</p> <p>Udziały poszczególnych branż wg PKD/OECD lub KIS w całkowitej wielkości udzielonej pomocy i w BERD</p> <p>Nakłady przemysłu na B+R wg PKD/KIS</p>	<p>nakładów na B+R wg branż)</p> <p>NCBR – dane zagregowane dla beneficjentów Programu Pomocowego NCBR (LSI i CST)</p> <p>Dane uzupełniające:</p> <p>UOKiK - Dane na temat wysokości pomocy publicznej udzielonej podmiotom – baza SHRIMP</p>	<p>sukcesywnie w sposób ciągły w okresie wdrażania Programu Pomocowego</p>	<p>(zagregowane z danych jednostkowych o podmiotach - beneficjentach programu pomocowego)</p>	<p>kontrolnej</p>
<p>Ocena adekwatność i proporcjonalność pomocy publicznej udzielanej za pośrednictwem NCBR</p>					
<p>1 Czy wybrano najskuteczniejsze zasady i mechanizmy udzielania pomocy?</p> <p>*Czy inne mechanizmy i zasady udzielania pomocy lub rodzaje wsparcia byłyby bardziej odpowiednie do osiągnięcia danego celu (w tym w celów związanych z zakresem wykorzystania technologii cyfrowych i transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju)?</p> <p>*Czy założenia stanowiące podstawę zatwierdzenia programu pomocy są nadal aktualne?</p>	<p><i>Jakościowa ekspercka ocena aktualności programu oraz jego założeń zgodna z założeniami ewaluacji opartej na teorii i odtworzonym schematem logiki wsparcia</i></p>	<p>Dane podstawowe:</p> <p>1. Wiedza ekspercka pozyskana od:</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawicieli instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie i zarządzanie PP NCBR oraz innymi programami publicznymi wspierającymi działalność B+R przedsiębiorstw - beneficjentów i wnioskodawców nieskutecznych PP NCBR, - ekspertów z obszaru B+R <p>2. GUS – dane dotyczące działalności B+R w Polsce</p> <p>Dane uzupełniające:</p> <p>Dane gromadzone w NCBR -</p> <p>Dane o stopniu osiągnięcia</p>	<p>Jednorazowo,</p> <p>analiza obejmie łącznie okres wdrażania Programu Pomocowego NCBR; dane o projektach i efektach projektów gromadzone sukcesywnie w sposób ciągły w okresie wdrażania Programu Pomocowego oraz sukcesywnie w miarę kończenia okresu realizacji projektów z raportów z wykorzystania wyników projektu w okresie trwałości</p>	<p>Poziom projektu i programu FENG</p> <p>Poziom kraju (dane GUS)</p>	<p>Analiza nie wymaga obecności grupy kontrolnej. Wykorzystana zostanie wiedza ekspercka i analiza danych zastanych i wyniki ewaluacji</p>

		<p>wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu, sprawozdania okresowe FENG oraz dane dla każdego projektu corocznie w raportach okresowych z realizacji projektu oraz raporcie z wykorzystania wyników projektu (jednorazowo 2 lata po zakończeniu realizacji projektu)</p>			
<p>2. Czy pomoc była proporcjonalna do realizacji celu, którego dotyczyła?</p> <p>3. Czy możliwe było osiągnięcie tych samych efektów przy mniejszej ilości pomocy publicznej lub innej formy pomocy publicznej (pożyczki zamiast dotacji)?</p>	<p>Przychód z wdrożonych wyników prac B+R/ Przychód z komercjalizacji wyników prac B+R</p> <p>Różnica pomiędzy całkowitymi nakładami na realizację projektów, a przychodami z wdrożonych wyników prac B+R / przychód z komercjalizacji wyników prac B+R</p> <p><i>(Założono, że pomoc będzie proporcjonalna, jeśli przychody z wdrożonych wyników prac osiągniętych Po 5 latach od zakończenia projektu – z pomiarem śródkresowym ok. do 2 lat po zakończeniu projektu- będą wyższe niż nakłady na realizację projektu)</i></p>	<p>Dane podstawowe:</p> <p>Dane gromadzone w NCBR -</p> <p>Dane monitoringowe dot. wartości projektów i wartości dofinansowania (udzielonej pomocy publicznej)</p> <p>Dane o stopniu osiągnięcia wskaźników rezultatu (m.in.. <i>Przychód z wdrożonych wyników prac B+R</i>)</p> <p>Dane dla każdego projektu corocznie w raportach okresowych z realizacji projektu oraz raporcie z wykorzystania wyników projektu – 2 lata po zakończeniu realizacji projektu.</p> <p>Dane uzupełniające:</p> <p>1. Wiedza ekspercka pozyskana od:</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawicieli instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie i zarządzanie PP NCBR oraz innymi programami publicznymi wspierającymi działalność B+R przedsiębiorstw - beneficjentów i wnioskodawców nieskutecznych PP NCBR, 	<p>Jednorazowo,</p> <p>analiza statystycznie obejmie łącznie okres wdrażania Programu Pomocowego NCBR; dane o projektach i efektach projektów gromadzone sukcesywnie w sposób ciągły w okresie wdrażania Programu Pomocowego</p> <p>Pełne dane na potrzeby wykonania analizy będą możliwe wyłącznie dla grupy projektów zakończonych około 2 lat przed terminem przekazania raportu końcowego z ewaluacji. Analiza dla pozostałych projektów będzie niepełna. Efekt w postaci przychodów z wdrożeń wyników B+R wspartych w ramach PP NCBR nie będzie jeszcze mógł</p>	<p>Poziom projektu i programu FENG</p> <p>Poziom kraju (dane GUS)</p>	<p>Populacja beneficjentów PP NCBR.</p> <p>Analiza statystyczna nie wymaga obecności grupy kontrolnej.</p> <p>Wykorzystana zostanie wiedza ekspercka i analiza danych zastanych</p>

		- ekspertów z obszaru B+R 2. GUS – dane dotyczące działalności B+R w Polsce	być obserwowany.		
--	--	---	------------------	--	--

Źródło: opracowanie własne

5. Wymagane minimum metodologiczne

Ocena efektów bezpośrednich i pośrednich oraz adekwatności i proporcjonalności wszystkich działań programu FENG, w ramach których udzielana będzie pomoc publiczna za pośrednictwem NCBR, będzie prowadzona przy maksymalnym możliwym wykorzystaniu dostępnych danych administracyjnych oraz wyników zrealizowanych badań i analiz. Badania ankietowe z beneficjentami – dopuszczalne będą jedynie jako uzasadniona opcja uzupełnienia danych monitoringowych.

Ewaluacja z zastosowaniem podejścia kontrfaktycznego będzie prowadzona wyłącznie w odniesieniu do instrumentu Ścieżka SMART (Działanie FENG.01.01). Wynika to z wielkości alokacji oraz zakładanej liczby beneficjentów, które to wyłącznie w przypadku tego instrumentu pozwalają na wykorzystanie w poprawny metodologicznie sposób tego podejścia. W przypadku pozostałych działań, dla których metody kontrfaktyczne nie mogą być wykorzystane, ewaluacja będzie realizowana przy wykorzystaniu podejścia opartego na teorii interwencji (theory-based evaluation TBA) z wykorzystaniem metod jakościowych.

5.1. Źródła danych zastanych

- a) **dane GUS z zakresu działalności B+R+I** – do pozyskania (pośrednio) w ramach sformalizowanej przez IZ FENG współpracy z GUS

Dane jednostkowe wykorzystane na potrzeby realizacji badania kontrfaktycznego i oceny efektów bezpośrednich interwencji oraz efektów pośrednich, a także analiz makroekonomicznych w zakresie wpływu Programu Pomocowego na wskaźniki makroekonomiczne.

Szczegółowa koncepcja realizacji badań kontrfaktycznych na potrzeby oceny bezpośrednich efektów zgodnie z celem niniejszego badania będzie jednym z kryteriów oceny oferty.

Szczegółowa koncepcja i założenia dla modelu ekonomicznego, służącego do oszacowania wpływu Programu Pomocowego NCBR (działań wchodzących w zakres ewaluacji) na wskaźniki makroekonomiczne w zakresie B+R+I, będzie jednym z kryteriów oceny oferty.

- b) **inne dane administracyjne** - do pozyskania samodzielnie przez wykonawcę z ogólnodostępnych źródeł, np:
- KRS (sprawozdania finansowe) – dane pochodzące ze sprawozdań finansowych spółek dotyczące m.in. przychodów; kosztów działalności; zysku; sprzedaży; podatku dochodowego; kosztów zakończonych prac rozwojowych; wartości urządzeń technicznych i maszyn; wartość towarów; wartość kredytów i pożyczek.

- UP RP, inne rejestry patentowe (aktywność patentowa) – dane z zakresu szeroko rozumianej własności przemysłowej, w tym sieci współpracy twórców własności przemysłowej i dyfuzji tej wiedzy.
- UOKiK (korzystanie ze środków publicznych) – dane dotyczące korzystania z różnych źródeł, form i zakresów pomocy publicznej przez podmioty.

Dane na potrzeby uzupełnienia badania konfaktycznego oraz oceny efektów bezpośrednich oraz pośrednich Programu Pomocowego NCBR w ramach działań niewłaściwych w zakres badania konfaktycznego.

Szczegółowy sposób wykorzystania danych administracyjnych, w tym m.in. zakres danych, metody ich pozyskania i analizy w kontekście realizacji celów badania, w tym oceny efektów bezpośrednich i pośrednich Programu Pomocowego NCBR, będzie jednym z kryteriów oceny oferty.

c) **dane monitoringowe FENG z systemów teleinformatycznych LSI i CST2021**
– do pozyskania za pośrednictwem zamawiającego

Dane m.in. dotyczące podstawowych charakterystyk beneficjentów, wnioskodawców i projektów tym zakres tematyczny projektów, dane finansowe, dane o efektach i wskaźnikach, dane identyfikujące podmiot.

d) **dokumenty** programowe FENG, dokumenty strategiczne, regulacje prawne adekwatne dla celu badania – do pozyskania samodzielnie przez wykonawcę Dokumenty na potrzeby odtworzenia logiki interwencji, zakładanej (oraz pożądaney z punktu widzenia potrzeb rozwojowych Polski) zmiany bezpośredniej, długookresowej i wpływ na gospodarkę wywołanej interwencją Programu Pomocowego NCBR w zakresie wsparcia działalności B+R+I i oczekiwanych efektów związanych z komercjalizacją, transferem technologii i wdrożeniami.

e) **raporty ewaluacyjne i inne opracowania analityczne** dotyczące oceny efektów innych programów pomocowych, POIR, FENG oraz oceny efektów wsparcia publicznego i prywatnego na działalność B+R+I, wsparcie komercjalizacji, transferu technologii, wdrożeń- do pozyskania samodzielnie przez wykonawcę.

Analiza dotychczas uzyskanych wyników badań ewaluacyjnych lub innych materiałów analitycznych, odnoszących się do celu niniejszej ewaluacji. Zadaniem wykonawcy ewaluacji będzie w maksymalny sposób wykorzystanie wiedzy zastanej. Na tej podstawie powinien on zidentyfikować lukę informacyjną i zaplanować metodologię na potrzeby realizacji niniejszego badania, która pozwoli na uzupełnienie zidentyfikowanych braków, tak aby zrealizować cel ewaluacji.

Szczegółowy sposób wykorzystania danych i informacji z istniejących już opracowań analitycznych i ewaluacji przeprowadzonych do tej pory na potrzeby zrealizowania celów niniejszego badania, będzie jednym z kryteriów oceny ofert.

5.2. Założenia dotyczące współpracy z GUS przy realizacji badań kontrfaktycznych dotyczących efektów bezpośrednich w grupie przedsiębiorstw beneficjentów

Zakładany model współpracy IZ -NCBR – GUS - ewaluator

Powierzenie Głównemu Urzędowi Statystycznemu realizacji analiz kontrfaktycznych w ścisłej współpracy z zewnętrznym wykonawcą ewaluacji oraz jednostką ewaluacyjną NCBR. Rolę koordynacyjną w tym procesie będzie pełnić IZ FENG. Rolą IZ FENG będzie pośredniczenie między IP a wykonawcą i GUS m.in. w zakresie przekazywania danych. IZ FENG zawarło umowę z GUS na realizację zadań wspierających ewaluację wynikające z Planu ewaluacji FENG. Na mocy tej umowy wykonawca badania zleconego przez NCBR będzie mógł współpracować z GUS na rzecz zadań wynikających z zakresu niniejszej ewaluacji.

Taki model współpracy umożliwi wykorzystanie danych jednostkowych gromadzonych w systemie statystyki publicznej bez naruszenia tajemnicy statystycznej (wszelkie działania wymagające dostępu do danych jednostkowych są realizowane przez pracowników GUS) i tylko w sposób pośredni inicjowane przez ewaluatorów (seria zapytań do baz GUS, bez wglądu w dane jednostkowe).

Zadaniem wybranego ewaluatora będzie przekazanie GUS (za pośrednictwem IZ FENG) wykazu jednostek (listy identyfikatorów, wraz z dodatkowymi zmiennymi / charakterystykami z systemów informatycznych programu FENG – jeśli dotyczy), podlegających badaniu w zakresie grupy eksperymentalnej oraz potencjalnej grupy kontrolnej (tj. podmioty, które nieskutecznie ubiegały się o wsparcie NCBR), Rolą ewaluatora będzie także określenie parametrów i zmiennych wykorzystanych w analizach pod kątem ich istotności oraz adekwatności do celów badania i zaproponowanej przez wykonawcę szczegółowej koncepcji badania. Parametry te zostaną określone przez ewaluatora w ścisłej współpracy z pracownikami GUS i NCBR. Wykonawca będzie odpowiedzialny za ostateczne ustalenia zakresu i metodologii analiz kontrfaktycznych możliwych do zastosowania w przypadku niniejszej ewaluacji, tak aby w pełni zrealizować cel ewaluacji. Ustalenia te muszą jednak nastąpić w ścisłej współpracy z pracownikami GUS i konsultacji z pracownikami NCBR.

Współpraca IZ FENG -ewaluator-NCBR- GUS odbywa się na podstawie umowy zawartej między Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej (IZ FENG) a GUS dotyczącej realizacji badań kontrfaktycznych na potrzeby realizacji badań z Planu ewaluacji FENG i nie będzie wymagała od ewaluatora zawierania dodatkowej osobnej umowy z GUS.

Podmioty wchodzące w zakres badań kontrfaktycznych

Grupa eksperymentalna – beneficjenci Ścieżka SMART (Działanie FENG.01.01).
Okolo 800 unikalnych podmiotów (Dane podstawowe identyfikujące ww. podmioty dostępne będą w zasobach LSI/CST2021)

Grupa kontrolna – podmioty niebędące beneficjentami; ewentualnie jako baza doboru grupy kontrolnej (odpowiednio dobrana grupa nieskutecznych wnioskodawców lub podmiotów nieuczestniczących w programie z populacji wszystkich firmy sprawozdających się do GUS, jeżeli nie będzie możliwości doboru grupy kontrolnej z grupy wnioskodawców nieskutecznych).

Dobór grupy kontrolnej oraz grupy beneficjentów będzie polegał na wytypowaniu podmiotów o zbliżonych charakterystykach w okresie przed udzieleniem wsparcia, tak aby zagwarantować równoległość trendu. Biorąc pod uwagę niepewność co do charakterystyk ostatecznych beneficjentów programu na tym etapie ostateczny dobór zmiennych zostanie zaproponowany przez ewaluatora po przeprowadzeniu testów różnych układów zmiennych dla uzyskania najlepszego i optymalnego dopasowania.

Ramy czasowe

Badanie zasadnicze realizowane w 2026 roku, a więc z wykorzystaniem danych pochodzących ze statystyk publicznych za pełny rok 2023 i 2024 (ewentualnie 2025).

Próbki wnioskodawców obejmować będą firmy, które wnioskowały o dofinansowanie w 2023 -2024 -2025 i 2026) roku.

Należy wziąć pod uwagę stosunkowo **krótki horyzont czasowy badania i horyzont czasowy pomiaru wskaźników w GUS**. Ujawnienie się efektów działań pomocowych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej, a zwłaszcza przełożenia się dofinansowania na efekty w zakresie rentowności firm, wymaga czasu, tj. upłynięcia co najmniej kilku lat od zakończenia interwencji. W momencie realizacji badania (w 2026 roku) dostępne będą dane GUS za pełen rok sprawozdawczy 2024. Obie te perspektywy czasowe wymuszą pomiar efektów w (maksymalnie) dwa lata od rozpoczęcia realizacji projektów. Jest to perspektywa bardzo krótka nawet dla pomiaru najbardziej bezpośrednich efektów.

Źródła danych szczegółowych dla wskaźników zakładanych w ewaluacji:

GUS: formularz PNT-01

GUS: formularz PNT-02,

GUS: formularz SP

Zakładana metodologia dla schematu kontrfaktycznego

Analiza z wykorzystaniem metod kontrfaktycznych ma za zadanie określić efekt netto interwencji. Wpływ netto interwencji oznacza ukazanie różnicy między hipotetycznym

stanem, w którym znaleźliby się beneficjenci w przypadku nieprzyznania pomocy w stosunku do obserwowalnego stanu w wyniku jej przyznania. Celem badania kontrfaktycznego będzie dostarczenie informacji na temat efektów bezpośrednich udzielanego przez NCBR wsparcia. Najważniejsze pytanie, na które odpowiedzieć ma niniejsza ewaluacja – czy efekt interwencji występuje, a jeśli tak to czy jest pozytywny, czy negatywny i jaka jest jego skala. Metody kontrfaktyczne wymagają zdiagnozowania hipotetycznej sytuacji, która miałaby miejsce, gdyby interwencja nie wydarzyła się (sytuacja kontrfaktyczna - counterfactual) i odniesienia jej do tego, co rzeczywiście miało miejsce. Badanie będzie realizowane poprzez porównanie sytuacji beneficjentów i nie-beneficjentów (głównie nieskutecznych wnioskodawców). Aby przybliżenie sytuacji kontrfaktycznej było poprawne i rzetelne beneficjenci i nie-beneficjenci powinni być do siebie bliźniaczo podobni (np. firmy o podobnej wielkości zatrudnienia, z podobnego sektora, z podobnym czasem funkcjonowania na rynku itp.), a różnić się tylko tym, że jedni otrzymali wsparcie publiczne w ramach FENG (Program Pomocowy NCBR) a drudzy nie. Dobór odpowiednich podmiotów do analizy porównawczej jest kluczowy dla wiarygodności wyników. Dla zwiększenia wiarygodności analiza będzie uzupełniona o pomiar początkowy wskaźnika efektu sprzed przystąpienia do wsparcia. Wcześniejsze doświadczenia NCBR pokazały, że najlepiej sprawdza się zastosowanie równolegle kilku różnych metod dopasowania beneficjentów i nie-beneficjentów pomocy NCBR.

Szczegółowy sposób doboru grupy kontrolnej i eksperymentalnej oraz metod analizy będzie ustalany na etapie opracowywania metodologii i dostosowany do ostatecznej grup beneficjentów i nie-beneficjentów oraz do możliwości pozyskania odpowiednich danych wejściowych. Ostateczny sposób realizacji badania kontrfaktycznego zostanie zdefiniowany przez ewaluatora zdefiniowany w toku prac analitycznych między ewaluatorem - GUS a NCBR - po weryfikacji możliwości zastosowania zaproponowanej poniżej metodyki. W przypadku niemożliwości zastosowania zaproponowanego podejścia wykonawca po konsultacjach z GUS i w porozumieniu z NCBR zaproponuje alternatywne podejście metodyczne w zakresie badania kontrfaktycznego, zapewniające realizację celu badania. Na tym etapie można wskazać prawdopodobny zestaw analityczny, który będzie wykorzystywane do przeprowadzenia przedmiotowej ewaluacji:

Analizy kontrfaktyczne prowadzone będą na przedsiębiorstwach beneficjentach oraz w parach - beneficjentów i odpowiednio dobranych przypadkach kontrolnych (w modelu dopasowanym – PSM). Efekty / wpływ prezentowany będzie jako DID (Różnica w różnicach pomiędzy grupą kontrolną a grupą beneficjentów/ poddaną oddziaływaniu programu). Grupę zasadniczą stanowią będą przedsiębiorstwa beneficjenci działania Ścieżka SMART (Działanie FENG.01.01) (zakładana liczebność N = 800).

Dane ww. podmiotów dostępne będą w zasobach LSI/CST2021 oraz zasobach statystyki publicznej na podstawie formularzy GUS PNT 01(lub uzupełniająco SP i PNT-02). Grupę kontrolną będą stanowić przedsiębiorstwa – nie-beneficjenci (odpowiednio dobrana grupa

nieskutecznych wnioskodawców lub podmiotów nie uczestniczących w programie). Dane ww. podmiotów dostępne będą w zasobach LSI/CST2021 (tylko nieskuteczni wnioskodawcy) oraz w zasobach statystyki publicznej na podstawie formularzy GUS PNT-01 (lub uzupełniająco SP i PNT-02). Dobór próby (PSM) będzie uwzględniał charakterystyki przedsiębiorstw, istotne w kontekście prawdopodobieństwa udziału w programie i jego efektów dostępne w bazach (źródłach danych) administracyjnych.

5.3. Ocena oddziaływania programu/ wybranych działań na wskaźniki makroekonomiczne w obszarze B+R+I dla gospodarki Polski – implementacja wyników i danych przekazanych przez Zamawiającego

Zamawiający pozyska wyniki modelowania makroekonomicznego w ramach osobnego zlecenia z podmiotem trzecim. W ramach zlecenia zewnętrznego zostanie przeprowadzona analiza wpływu programu FENG - w części Programu Pomocowego NCBR (oraz w relacji tej pomocy do innych programów pomocowych FENG wdrażanych przez PARP i BGK) na poziomie makroekonomicznym.

Zadaniem ewaluatora jest zaimplementowanie do raportu końcowego zgodnie z celami badania, przekazanych wyników modelu oceny wpływu działań wchodzących w zakres Programu Pomocowego NCBR na wskaźniki makroekonomiczne w obszarze B+R+I dla gospodarki Polski i określenie, w jakim stopniu funkcjonowanie działań wchodzących w zakres ewaluacji przekłada się na zjawiska zachodzące na poziomie całej gospodarki.

W raporcie końcowym, zgodnie z Planem ewaluacji powinna znaleźć się ocena wpływu Programu Pomocowego w wymiarze makroekonomicznym w następującym zakresie m.in.:

- za jaką część nakładów na działalność badawczo-rozwojową ogółem/ przedsiębiorstw/ (ewentualnie ich zmianę) odpowiadają beneficjenci działań wchodzących w zakres ewaluacji
- za jaką część nakładów na działalność innowacyjną ogółem i grupy przedsiębiorstw (ewentualnie ich zmianę) odpowiadają beneficjenci działań wchodzących w zakres ewaluacji
- za jaką część zatrudnienia w działalności badawczo-rozwojowej (ewentualnie jego zmianę) odpowiadają beneficjenci działań wchodzących w zakres ewaluacji
- za jaką część PKB (ewentualnie zmianę PKB) odpowiadają działania wsparte w ramach FENG (wchodzące w zakres ewaluacji)
- jaki jest udział wydatków poniesionych w ramach projektów w całkowitych nakładach na B+R w sektorze przedsiębiorstw
- jaki jest udział wydatków poniesionych w ramach projektów w całkowitych nakładach na działalność innowacyjną w sektorze przedsiębiorstw

5.4. Analizy jakościowe – dane pozyskane w toku realizacji badania

Analizy jakościowe będą realizowane w celu dostarczenie dodatkowej wiedzy i informacji - uzupełniających analizy ilościowe, w tym kontrfaktyczne. Dzięki nim możliwe powinno być pozyskanie informacji i wiedzy wykraczającej poza zakres informacji gromadzonych w zasobach systemowych NCBR i innych administratorów danych publicznych m.in. w zakresie wpływu programu na inne podmioty niż beneficjenci, wyjaśnienia związków i współwystępowania zależności między Programem Pomocowym NCBR a innymi czynnikami oddziałującymi na program; określenia zależności i wpływu na Program Pomocowy NCBR innych czynników; ustalenia, w jakim stopniu program były faktycznie konieczny i/lub wystarczający dla realizacji celów jakie przed nim postawiono. Jakościowa ekspercka ocena powinna także posłużyć w znacznym stopniu m.in. ocenie adekwatności i proporcjonalności i pomocy publicznej, udzielanej za pośrednictwem NCBR, a więc realizacji celu 3 niniejszej ewaluacji.

5.5. Badania jakościowe - IDI, (lub mini FGI) z przedsiębiorstwami beneficjentami

Wywiady z beneficjentami (ewentualnie poszczególnych działań mają mieć charakter uzupełniający wobec analizy danych zastanych). Metoda powinna zostać także wykorzystana dla oceny teorii zmiany i zakładanych (lub już osiągniętych) efektów bezpośrednich i pośrednich w przypadku tych działań, które nie będą mogły zostać objęte analizami kontrfaktycznymi, ze względu na ograniczenia metodologiczne. Dodatkowo beneficjenci będą mogli wesprzeć proces wypracowania konkretnych rozwiązań (propozycji zmian), służących zwiększeniu skuteczności wsparcia programu pomocy publicznej NCBR.

Wykonawca zrealizuje minimum 20 IDI – ostateczny dobór respondentów zostanie ustalony na etapie raportu metodologicznego z wybranym wykonawcą na podstawie aktualnej listy beneficjentów/projektów dla działań wchodzących w zakres ewaluacji.

5.6. IDI lub FGI z przedstawicielami jednostek naukowych i przedsiębiorstw (występujących w roli konsorcjanta) i podwykonawców w projektach wchodzących w zakres ewaluacji

Wywiady z przedstawicielami podmiotów które wspierają realizację projektów finansowanych w ramach PP NCBR powinny mieć na celu przede wszystkim ocenę skali i zakresu wpływu programu na otoczenie, oraz mechanizmów rozprzestrzeniania się oddziaływania programu poza jego bezpośrednich beneficjentów. Posłużą zatem do zgromadzenia wiedzy na temat pośredniego wpływu Programu Pomocowego NCBR.

Wykonawca zrealizuje minimum 20 IDI (alternatywnie 4 FGI z minimum 5 uczestników w każdym wywiadzie grupowym) – ostateczny dobór respondentów zostanie ustalony

na etapie raportu metodologicznego z wybranym wykonawcą na podstawie aktualnej listy beneficjentów/projektów dla działań wchodzących w zakres ewaluacji.

5.7. IDI z przedstawicielami instytucji odpowiedzialnej za realizację i wdrażanie Programu Pomocowego NCBR – IP FENG i IZ FENG (ewentualnie przedstawiciele Komitetu Monitorującego FENG – KM FENG)

Minimum 5 wywiadów indywidualnych z przedstawicielami kadry zarządzającej i zaangażowanej we wdrażanie działań wchodzących w zakres ewaluacji

- 4 wywiady w NCBR – osoby odpowiedzialne za koordynację i wdrażanie poszczególnych działań wchodzących zakres ewaluacji
- 1 wywiad w IZ FENG

5.8. Panel ekspertów

Celem dyskusji z ekspertami będzie pogłębiona analiza wyników ewaluacji pod kątem oceny adekwatności i proporcjonalności wsparcia oferowanego w ramach Programu Pomocowego NCBR. Opinia ekspertów powinna przede wszystkim posłużyć do wypracowania ostatecznych wniosków odnośnie tego, czy rodzaj (instrumenty) wsparcia oferowany w Programie Pomocowym NCBR wymaga modyfikacji i dlaczego, w jakim stopniu umożliwia realizację celów programu FENG i odpowiada na aktualne wyzwania rozwojowe. Dyskusja powinna także służyć wypracowaniu rekomendacji dla obecnego Programu Pomocowego NCBR i szerzej dla FENG oraz dla przyszłych programów pomocowych w obszarze B+R+I w Polsce.

W skład ekspertów biorących udział w panelu dyskusyjnym wejdą minimum 4 eksperci zewnętrzni (spoza zespołu ewaluacyjnego oraz przedstawiciele instytucji wdrażających FENG):

- 1 ekspert zajmujący się tematyką inteligentnego wzrostu gospodarczego;
- 2 ekspertów zajmujących się tematyką efektywnej komercjalizacji wyników prac B+R;
- 1 ekspert zajmujący się tematyką publicznego wsparcia działalności badawczo-rozwojowej;
- wybrani członkowie zespołu badawczego;
- przedstawiciele NCBR.

6. Panel rekomendacyjny

6.1. Panel rekomendacyjny

Celem panelu rekomendacyjnego jest wypracowanie praktycznych, możliwych do wdrożenia rekomendacji przede wszystkim dla instytucji zaangażowanych we wdrożenie obecnego Programu Pomocowego NCBR oraz jego następcy. W spotkaniu muszą wziąć udział co najmniej następujące osoby:

- Wykonawca badania – wszyscy członkowie zespołu badawczego wymagani w SOPZ,
- Pracownicy NCBR zaangażowani w realizację i wdrażanie Programu,
- Ewentualni wybrani adresaci/ interesariusze rekomendacji spoza systemu wdrażania FENG.

7. Zasady wykorzystywania sztucznej inteligencji w realizacji zamówienia

1. Zamawiający dopuszcza wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji (AI), takich jak np. ChatGPT, Microsoft Copilot itp., lub stanowiących dodatek w programach analitycznych, jako narzędzi wspomagających w badaniu do:
  - analizy danych zastanych, w tym do wykonania np. analiz publicznie dostępnych dokumentów, strategii oraz analiz ilościowych,
  - opracowania wstępnych wersji narzędzi badawczych (scenariuszy badań jakościowych, kwestionariuszy badań ilościowych itp.),
  - transkrypcji wywiadów,
  - wsparcia w opracowywaniu treści raportów/innych produktów badania,
  - tworzenia elementów graficznych w raportach lub innych produktach, przy czym treści te powinny każdorazowo zostać opisane: „Dane/rysunek/wykres/opis wygenerowane przez model AI (nazwa użytego narzędzia).

Każdy inny sposób wykorzystania narzędzi korzystających z AI powinien zostać uzgodniony z Zamawiającym.

Zamawiający zaleca, żeby treści wygenerowane przy użyciu AI stanowiły wartość dodaną względem pracy człowieka.

Wykonawca bierze odpowiedzialność za integralność i rzetelność wygenerowanej treści.

2. Wykonawca korzystający do realizacji zamówienia z narzędzi sztucznej inteligencji zobowiązany jest do:

- stosowania AI zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz standardami etycznymi,
- prowadzenia operacji na zanonimizowanych (pozbawionych danych osobowych) bazach danych, plikach audio/video itp., lub przetwarzania ich w zamkniętym środowisku softwarowym Wykonawcy, które zapewnia anonimowość respondentów i odpowiednią ochronę danych osobowych),
- prowadzenia analiz na danych administracyjnych, przekazanych przez Zamawiającego w sposób, który nie będzie naruszał danych osobowych oraz innych informacji poufnych, w tym danych mogących stanowić tajemnicę przedsiębiorstwa, np. poprzez przetwarzanie tych danych wyłącznie w zamkniętym środowisku softwarowym Wykonawcy. Za wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji do wykonania analiz na obcych zbiorach danych (pozyskanych przez Wykonawcę samodzielnie lub za pośrednictwem Zamawiającego od innych gestorów prywatnych lub publicznych, np. od GUS), odpowiedzialność ponosi Wykonawca.

3. Raportowanie przez Wykonawcę wykorzystania narzędzi AI

W przypadku, gdy Wykonawca zamierza do realizacji zamówienia wykorzystać narzędzia sztucznej inteligencji zobowiązany jest, aby informacja o celu, sposobie i zakresie wykorzystania tych narzędzi została przedstawiona w raporcie metodycznym. Zamawiający oczekuje, że w odrębnym punkcie zostanie w nim przedstawiony:

Cel w jakim zostaną wykorzystane narzędzia AI, w tym:

- Określenie zasadności użycia tych narzędzi
- Określenie wartości dodanej jaką zdaniem Wykonawcy przyniesie ich wykorzystanie

Narzędzia i modele AI, które Wykonawca zamierza wykorzystać, w tym:

- Nazwy i skrócony opis narzędzi AI wraz ze specyfikacją (np. numer wersji, producent/twórca);
- Charakterystykę narzędzi AI (system otwarty, system zamknięty), sposób przetwarzania danych przez narzędzie (np. czy narzędzie wykorzystuje dane do dalszego trenowania modelu);
- Informacje o modyfikacjach i innych działaniach stosowanych przez Wykonawcę, np. dostosowaniu modeli lub ich trenowaniu na potrzeby niniejszego badania ewaluacyjnego.

Zakres wykorzystania AI, w tym:

- Wskazanie etapów badania, w których planowane jest wykorzystanie narzędzi AI oraz ich zastosowania (np. transkrypcja wywiadów, analiza danych, przegląd dokumentów, generowanie treści na potrzebę opracowania raportów);
- Określenie rodzaju danych, które mają być przetwarzane za pomocą narzędzi AI (np. dane zastane, wyniki ankiet, treści wywiadów);
- Określenie zakresu wykorzystania narzędzi AI w analizie danych (jeżeli dotyczy), w tym wyszczególnienie typów analiz np. analiza treści, analiza sentymentu, analiza predykcyjna itd.; wskazanie, które z tych analiz będą się opierać wyłącznie na AI, a które będą wykonywane przy współpracy z ekspertami dziedzinowymi.

Jeżeli Wykonawca nie zamierza wykorzystywać AI do realizacji usługi powinien również zamieścić taką informację w raporcie metodologicznym.

4. Po zakończeniu badania, do Raportu końcowego, zostanie dołączony **załącznik pt. Raport z wykorzystania AI**. Powinien on zawierać opis sposobu wykorzystania i walidacji uzyskanych wyników w odniesieniu do analogicznych zapisów z raportu metodologicznego. Wykonawca powinien w nim w sposób zwięzły określić co najmniej:
- Które wskazane w raporcie metodologicznym narzędzia zostały wykorzystane w badaniu i jaką przyniosły korzyść;
  - Jakich nie wykorzystano i dlaczego;
  - Jakie dodatkowe narzędzia zostały wykorzystane lub jakie nie wskazane wcześniej elementy produktów badania zostały przy ich pomocy stworzone.

8. Ryzyka związane z realizacją badania

1. Ryzyko związane z pozyskaniem adekwatnych danych (w określonym zakresie i czasie) niezbędnych dla realizacji wymaganych analiz kontrfaktycznych;
2. Ryzyko organizacyjne wynikające z przyjętego w niniejszym badaniu modelu wielostronnej współpracy (NCBR - IZ FENG – GUS - Wykonawca);
3. Ryzyko związane z oceną efektów Programu Pomocowego NCBR w związku z wczesnym etapem realizacji projektów realizowanych w ramach Programu Pomocowego NCBR

Szczegółowe scenariusze służące mitygacji ryzyka badania będą jednym z kryteriów oceny ofert.

9. Produkty badania

W ramach realizacji zamówienia Wykonawca opracuje następujące produkty

Produkt	Obowiązkowy	Na życzenie Zamawiającego
Raport metodologiczny w formacie .doc/.docx	+	
Prezentacja wyników raportu metodologicznego podczas spotkania		+
Raport cząstkowy w formacie .ppt/.pptx	+	
Prezentacja wyników raportu cząstkowego podczas spotkania		+
Raport końcowy w formacie .ppt/.pptx	+	
Raport wg wzoru Komisji Europejskiej (w języku polskim i angielskim) ⁵	+	
Infografika podsumowująca raport końcowy	+	
Streszczenie zarządcze	+	
Tabela rekomendacji	+	
Prezentacja wyników raportu końcowego podczas spotkania		+

9.1. Raport metodologiczny

Struktura raportu

Struktura raportu powinna:

- być zwięzła, spójna, zorganizowana zgodnie z logiką badania wskazaną przez Zamawiającego,
- zawierać wszystkie najważniejsze elementy związane z przeprowadzeniem i organizacją badania,
- eksponować części będące oryginalnym wkładem Wykonawcy,
- być przygotowana na zasadzie unikania zbędnych powtórzeń z opisu przedmiotu zamówienia lub treści powszechnie znanych, powtarzalnych w badaniach (np. opisów czym jest dana metoda badawcza).

⁵ Wykonawca przygotowuje dokument zgodny z wymaganiami zawartymi w szablonie dostępnym pod adresem: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/modernisation/transparency-and-evaluation_en – „Template for interim, final, additional reports”

Zamawiający oczekuje następującej struktury raportu:

Element	Uwagi	Objętość (str)
Spis treści		~ 1
Spis skrótów		~ 1
Koncepcja badania	<p>Powinna obejmować co najmniej przedstawienie w formie ustrukturyzowanej</p> <ul style="list-style-type: none"> • cel/cele badania, • logikę badania, • opis podejścia badawczego z uzasadnieniem, które powinno zawierać wstępne wnioski z analizy danych zastanych. • opis podjętych działań (i ich efektów) związanych z pozyskaniem niezbędnych danych na potrzeby realizacji analiz kontrfaktycznych wraz z propozycją doszczegółowienia metodyki i etapów postępowania na potrzeby realizacji analiz kontrfaktycznych • opis założeń podejścia badawczego o metodologii dla oceny efektów bezpośrednich i pośrednich Programu Pomocowego w przypadku działań, nie wchodzących w zakres analiz kontrfaktycznych (działania poza FENG 01.01) 	~ 4
Wyniki analizy danych zastanych	<ul style="list-style-type: none"> • podsumowanie wstępnego etapu analizy danych zastanych w zakresie logiki Programu Pomocowego i jego struktury oraz dotychczas zrealizowanych działań / projektów/ podmiotów (m.in. na podstawie dokumentacji i danych monitoringowych programu FENG) • odtworzenie i zweryfikowanie logiki (teorii zmiany) dla działania FENG 01.01 na potrzeby zaproponowania adekwatnych miar zakładanych zmian wywołanych realizacją Programu Pomocowego • zweryfikowanie i zaproponowanie systemu miar i wskaźników dla oceny efektów netto działania FENG 01.01 - zgodnie z przedstawioną teorią zmiany i planem ewaluacji dla Programu Pomocowego NCBR • propozycje doszczegółowienia pytań badawczych wynikających z przeprowadzonych analiz (fakultatywnie) 	~ 10-20(s)
Organizacja badania	<p>Powinna obejmować co najmniej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opis ryzyk wraz ze sposobami ich uniknięcia/minimalizacji, • harmonogram badania wraz z przypisaniem zadań do poszczególnych członków zespołu • opis ścieżki współpracy NCBR-IZ FENG-GUS-Wykonawca. 	~4
Załączniki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Narzędzia badawcze (np. scenariusz wywiadu) wraz z powiązaniem pytań scenariuszowych i kwestionariuszowych z pytaniami badawczymi (ewaluacyjnymi) 2. Analiza danych zastanych, która była podstawą do wyciągnięcia wniosków zaprezentowanych w części „Wyniki analizy danych zastanych” 	

--	--	--

9.2. Raport cząstkowy

Forma

Raport powinien być przygotowany w pliku ppt/pptx. Wzór/szablon graficzny raportu zostanie przekazany przez Zamawiającego. Raport powinien być zwięzły, zawierający najważniejsze wyniki wymagane przez Zamawiającego na tym etapie (uwzględniający wyniki analiz ilościowych i jakościowych).

Zamawiający dopuszcza, aby część raportu, szczególnie w zakresie tablic/ zestawień statystycznych, modeli danych, etc była przygotowana jako załącznik w formacie word /excel i pdf

Raport zostanie przekazany pocztą elektroniczną w formacie ppt/pptx.

Objętość raportu nie powinna przekraczać 60 slajdów (bez załączników). Raport, którego objętość przekroczy wskazaną liczbę slajdów będzie odesłany do poprawy Wykonawcy bez czytania.

Na prośbę Zamawiającego, Wykonawca ewaluacji przedstawi wyniki zawarte w raporcie cząstkowym w trakcie spotkania w trybie zdalnym lub w siedzibie Zamawiającego. Prezentacja raportu nie powinna trwać dłużej niż 45 minut.

Raport cząstkowy należy przygotować w taki sposób, aby stanowił produkt wyjściowy do przygotowania raportu końcowego z badania (po rozbudowaniu i uzupełnieniu zgodnie z wymaganiami dot. raportu końcowego).

Struktura raportu

Struktura raportu powinna:

- być zwarta, spójna, zorganizowana zgodnie z logiką badania,
- być zorganizowana tematycznie zgodnie z zakresem wskazanym przez Zamawiającego,
- eksponować najważniejsze wyniki badawcze,
- być użyteczna w kontekście dalszych etapów badania.

Zamawiający oczekuje następującej struktury raportu:

Element	Uwagi	Objętość (slajd)
Główne wnioski	Podsumowanie otrzymanych wyników, np. z wykorzystaniem infografik	~ 2
Opis stanu realizacji badania	<p>Powinien obejmować co najmniej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwięzły opis zrealizowanych prac badawczych, w tym rolę raportu w logice badania i stan realizacji prac badawczych i analitycznych. • Szczegółowy opis wstępnie zweryfikowanego i uzgodnionego w porozumieniu Wykonawca-GUS-NCBR modelu analizy kontrfaktycznej, która zostanie zrealizowana przez GUS w oparciu o dane pochodzące z zbiorów statystyki publicznej; • Specyfikację grupy podmiotów wybrane do analiz kontrfaktycznych w grupie eksperymentalnej i grup kontrolnej; • Zakresy danych, które powinny być wykorzystane: dane z rejestrów badań i sprawozdań statystycznych GUS i innych adekwatnych źródeł/źródeł danych publicznych np. KRS, sprawozdawczości finansowej i podatkowej KAS/KRS, z podziałem na lata i zmienne; • Propozycję testów i weryfikatorów wiarygodność doboru grupy porównawczej; • Zagrożenia i ryzyka dla realizacji analizy kontrfaktycznej i osiągnięcia założonego celu jej przeprowadzenia. 	<p>~ 1-2</p> <p>~10</p>
Opis wyników	<p>Szczegółowe przedstawienie otrzymanych wyników zakończonych etapów prac badawczych – tj. analiz danych zastanych, analiz danych ilościowych i jakościowych.</p> <p>W prezentacji należy korzystać z różnych form wizualizacji danych, np. tabel, wykresów, schematów, infografik.</p>	Zależnie od celów badania
Wnioski	<p>Wnioski płynące z otrzymanych wyników przyporządkowanych do celów badania.</p> <p>Opis wniosków/ obszarów tematycznych do pogłębienia/ weryfikacji w kolejnych etapach prac.</p>	Zależnie od celów badania
Pozostałe / załączniki	<p>Inne materiały wynikające z realizacji badania, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opis przyjętego modelu analiz kontrfaktycznych (model dopasowania i szacowania efektów) wraz z wykorzystanymi w ewaluacji układami analitycznymi, zmiennymi/ wskaźnikami pochodzącymi z zasobów GUS i spoza GUS. 	

9.3. Raport końcowy

Forma

Raport powinien być przygotowany w formacie .ppt/.pptx i pdf (za wyjątkiem części wskazanych poniżej wymaganych w innym formacie). Objętość raportu nie powinna przekraczać 90 slajdów (bez załączników). Raport, którego objętość przekroczy wskazaną liczbę slajdów będzie odesłany do poprawy Wykonawcy bez czytania.

Zamawiający dopuszcza, aby część raportu, szczególnie w zakresie tablic/ zestawień statystycznych, modeli danych, etc. była przygotowana jako załącznik w formacie Word /Excel i pdf

Raport zostanie przekazany pocztą elektroniczną w formacie .ppt/.pptx i pdf.

Na prośbę Zamawiającego, Wykonawca ewaluacji przedstawi wyniki zawarte w raporcie końcowym dwukrotnie w trakcie spotkania w trybie zdalnym lub w siedzibie Zamawiającego lub IZ FENG. Prezentacja raportu nie powinna trwać dłużej niż 45 minut.

Wzór/szablon graficzny raportu zostanie przekazany przez Zamawiającego.

Struktura raportu

Struktura raportu powinna:

- być logiczna i zorganizowana tematycznie (według celów szczegółowych badania, pytań ewaluacyjnych, a nie np. narzędzi, metod),
- „opowiadać historię” (wystarczy przeczytać spis treści by zapoznać się z głównymi wnioskami – pomagają w tym krótkie tytuły z „zaszytymi wynikami” np.: „Duże zainteresowanie, mało aplikacji” to pod tym względem lepszy tytuł niż „Zainteresowanie konkursami”),
- mieć maksymalnie 3 poziomy w spisie treści,
- eksponować najważniejsze elementy tj.: streszczenie wykonawcze oraz wnioski i rekomendacje.

Zamawiający oczekuje następującej struktury raportu:

Element	Uwagi	Objętość
Spis treści	W formie interaktywnej z <i>hiperlinkami</i> przenoszącymi do poszczególnych części raportu	1 slajd
Infografiki	<p>Przedstawienie najważniejszych informacji i ustaleń z badania w postaci graficznej; minimum dwie infografiki prezentujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> zakres badania najważniejsze wnioski /wartości liczbowe 	2 slajdy
Streszczenie wykonawcze* (<i>executive summary</i>) w języku polskim i angielskim	<p>Najważniejszy, najczęściej czytany element raportu.</p> <p>Struktura streszczenia wykonawczego:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wstęp (cel badania) Zakres (przedmiotowy i podmiotowy) badania Główny wniosek z badania <p>.....</p> <p>Omówienie głównych wniosków wg. struktury:</p> <p>Cel - Wynik - Wniosek</p> <p>Cel - Wynik - Wniosek</p> <p>Cel - Wynik - Wniosek</p> <p>.....</p> <p>+/-3 kluczowe rekomendacje z badania z krótkim wskazaniem sposobu wdrożenia i zakładanego efektu</p> <p>Streszczenie wykonawcze:</p> <ul style="list-style-type: none"> powinno być napisane prostym językiem (bardziej przystępnym niż reszta raportu), powinno zawierać odwołania do podrozdziałów lub nr slajdów raportu (część „omówienie wyników”), powinno zawierać dane liczbowe, statystyczne, powinno zawierać „gotowe zdania”, do wykorzystania w prezentacjach, mailach etc., może zawierać wypunktowania, listy, nie powinno zawierać przypisów. 	<p>~ 3 -6 slajdów</p> <p>~ 1 zdanie</p> <p>1 akapit</p> <p>1 akapit</p> <p>1 akapit</p> <p>1 akapit</p> <p>1 akapit</p> <p>1 akapit</p>
Wstęp – opis badań	<p>Powinien zawierać:</p> <ul style="list-style-type: none"> zwięzły opis badanego programu/ problemu, kontekst: zakres tematyczny, czasowy, odniesienie do istniejących badań danego instrumentu / obszaru, wartość dodana bieżącego badania, szczegółowe cele badania, koncepcję badania (krótki opis podejścia badawczego i metodologii z uzasadnieniem). 	~ 2-3 slajdy

<p>Opis wyników ewaluacji</p>	<p>Każdy rozdział prezentujący wyniki badania związane z danym celem badania poprzedzony powinien zostać wypunktowaniem głównych wniosków i kluczowych wyników na osobnym slajdzie.</p> <p>Wnioski prezentowane w tej części raportu muszą być poparte wynikami badania i omówione według logiki celów szczegółowych pytań badawczych z ich zakresu.</p> <p>Cel 1: główne wnioski, wyniki, rozwinięcie, omówienie Cel 2: główne wnioski, wyniki, rozwinięcie, omówienie Cel 3: główne wnioski, wyniki, rozwinięcie, omówienie</p> <p>W obrębie omówienia wyników muszą znaleźć się tabele i wykresy przedstawiające dane, infografiki, elementy graficzne, dobre praktyki. Wyniki prezentowane graficznie wraz z ich opisem muszą być przedstawione w sposób atrakcyjny dla odbiorcy.</p>	<p>W zależności od celów badania</p>
<p>Tabela rekomendacji**</p>	<p>Uproszczona tabela rekomendacji zawierająca:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wniosek, • proponowane rekomendacje z opisem sposobu wdrożenia, • adresat i termin wdrożenia . 	<p>Zgodnie ze wzorem przekazanym przez Zamawiającego</p>
<p>Załączniki merytoryczne:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tabela rekomendacji w pliku XLS - zgodna z zakresem informacji wymaganym w dokumencie <u>Wytyczne dotyczące ewaluacji polityki spójności na lata 2021-2027⁶</u> , pkt 4 , sekcja 3.4.2 • Spis skrótów/ ewentualnie: słowniczek • Metodologia lub Opis metod i technik badawczych • Raport z wykorzystania AI • Bibliografia 	<p>Załączniki mogą być przygotowane jako osobny plik lub pliki w formacie MS Word lub Excel) lub jako osobne slajdy na końcu raportu zasadniczego – do uzgodnienia na etapie redakcji</p>
<p>Załączniki dokumentujące przebieg badań</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Narzędzia badawcze (np. scenariusze wywiadów, formularze) • Lista respondentów/ uczestników badań jakościowych • Tabele wynikowe i zbiory danych z badań ilościowych, w tym z prowadzonych analiz kontrfaktycznych • Transkrypcje wywiadów • Pliki graficzne w postaci otwartej umożliwiające ich edycję lub grafiki w formacie umożliwiającym ich dalsze wykorzystywanie z zachowaniem wysokiej jakości lub dane wykorzystywane do stworzenia 	<p>Jako osobne pliki</p>

⁶ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytyczne-dotyczace-ewaluacji-polityki-spojnosci-na-lata-2021-2027/>

	grafiki/wykresu	
--	-----------------	--

***Streszczenie wykonawcze** powinno zostać przygotowane także w postaci opisowej (w osobnym pliku .doc i pdf), tak aby mogło służyć jako „wizytówka” badania i być wykorzystywane w celach informacyjno-promocyjnych (np. jako komunikat prasowy) o samym badaniu i jego najważniejszych wynikach.

Tabela rekomendacji w pełnej wersji – uzupełniona przez Wykonawcę badania z zgodnie z **Wytycznymi dotyczącymi ewaluacji polityki spójności na lata 2021-2027 (z pkt 4 Sekcja 3.4.2. System Wdrażania Rekomendacji; pkt: a-h i I)⁷ powinna zostać przygotowana jako załącznik do raportu w formacie pliku xls.

9.4. Raport wg wzoru Komisji Europejskiej

Raport ten jest wymagany jako obligatoryjny wzór dla raportów ewaluacyjnych dotyczących ocenypomocy publicznej i jako jedyny produkt z badania zostanie przekazany do weryfikacji przez Komisję Europejską.

Zamawiający oczekuje następującej struktury raportu zgodnej z szablonem wymaganym przez KE

Raport powinien być przygotowany w formacie Word i pdf i ściśle wypełnić założenia podane poniżej co do części, układu i długości.

Raport, którego objętość i zakres przekroczy wymagane parametry lub będzie inny niż wymagany, będzie odesłany do poprawy Wykonawcy bez czytania.

Raport zostanie przekazany pocztą elektroniczną w formacie Word i pdf.

Raport powinien zostać przygotowany w wersji językowej polskiej i angielskiej. Wykonawca będzie zobowiązany do przetłumaczenia raportu na język angielski po akceptacji polskiej wersji przez Zamawiającego.

Element	Uwagi	Objętość
Streszczenie	<i>Podmiot oceniający krótko opisuje w tej sekcji (na przykład w punktach) cele programu pomocy, metody zastosowane do jego analizy, dane, główne wyniki oraz wnioski polityczne, które można wyciągnąć na przyszłość.</i>	maks. 1 000 słów łącznie z tabelami i wykresami
Identyfikacja programu pomocy	<ul style="list-style-type: none"> a. Państwo: b. Identyfikator: SA.##### c. Rodzaj sprawozdania z oceny: sprawozdanie okresowe / końcowe / dodatkowe d. Nazwa programu pomocy: e. Czy pomoc państwa dotyczy programu podlegającego 	w tej sekcji nie ma określonej liczby słów, poza strukturą

⁷ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytyczne-dotyczace-ewaluacji-polityki-spojnosci-na-lata-2021-2027/>

	<p>ocenie zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 651/2014? ☐ programu pomocy zgłoszonego Komisji zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE?</p> <p>f. Termin wypłaty środków, od pierwszej do ostatniej transzy:</p> <p>g. Łączna kwota środków publicznych przydzielonych przez cały okres:</p> <p>h. Instrument pomocy (np. dotacja bezpośrednia, korzyść podatkowa, gwarancja itp.):</p> <p>i. Harmonogram sprawozdawczości (kiedy można spodziewać się ewentualnych kolejnych sprawozdań?):</p> <p>j. Organy odpowiedzialne za finansowanie i wdrażanie programu pomocy państwa oraz zarządzanie nim:</p> <p>k. Podmiot oceniający:</p> <p>l. Strona internetowa i inne odpowiednie miejsca, w których niniejsze sprawozdanie zostanie opublikowane po zatwierdzeniu:</p>	informacji
Wprowadzenie	<p>W tym miejscu podmiot oceniający opisuje ramy makroekonomiczne oraz wszelkie istniejące oceny ex post przeprowadzone w odniesieniu do tych samych lub bardzo podobnych programów, w tym programów wdrożonych w innych państwach UE lub państwach trzecich.</p>	maks. 3 000 słów łącznie z tabelami i wykresami
Szczegółowe informacje na temat programu pomocy	<p>W tym miejscu podmiot oceniający przedstawia ogólne i szczegółowe cele pomocy, a także powody jej udzielenia. W niniejszej sekcji pokrótce opisuje się także ramy prawne analizowanej pomocy oraz zmiany zachodzące w niej z biegiem czasu. Podmiot oceniający opisuje (między innymi) populację docelową (beneficjentów, do których skierowana jest pomoc), warunki kwalifikowalności, kryteria wyboru, maksymalną kwotę środków przyznanych każdemu beneficjentowi, intensywność pomocy, instrument finansowy oraz całkowitą kwotę środków przydzielonych na interwencję.</p>	maks. 3 000 słów łącznie z tabelami i wykresami
Dane	<p>W tej sekcji należy przedstawić źródła danych wykorzystanych w sprawozdaniu, z wyraźnym rozróżnieniem źródeł wykorzystanych do odpowiedzi na pytania na potrzeby oceny dotyczące (i) skutków bezpośrednich, (ii) skutków pośrednich oraz (iii) proporcjonalności i adekwatności pomocy. W tym miejscu podmiot oceniający opisuje również wszelkie trudności w znalezieniu najbardziej odpowiednich lub planowanych danych, wraz z przyjętymi rozwiązaniami, jeżeli gromadzenie i wykorzystywanie danych odbiega w jakikolwiek sposób od założeń odnośnego planu oceny.</p>	maks. 3 000 słów łącznie z tabelami i wykresami
Pytania na potrzeby oceny i metody	<p>Podmiot oceniający powinien przedstawić w tej sekcji pytania na potrzeby oceny oraz metody wykorzystane do analiz podsumowanych w niniejszym sprawozdaniu, z wyraźnym rozróżnieniem metod wykorzystanych do odpowiedzi na pytania dotyczące (i) skutków bezpośrednich, (ii) skutków pośrednich oraz (iii) proporcjonalności i adekwatności pomocy. Ponadto podmiot oceniający opisuje w stosownych przypadkach, w jakim stopniu pytania na potrzeby oceny lub zastosowana metodyka odbiegają od założeń odnośnego planu oceny; wyjaśnia, z czego</p>	maks. 3 000 słów łącznie z tabelami i wykresami

	wynika ta rozbieżność i w jaki sposób może ona wpłynąć na zdolność do oceny programu pomocy.	
Wyniki	<p>1. <u>Statystyki opisowe</u> Podsekcja ta poświęcona jest wynikom monitorowania. Zawiera więc dane, takie jak liczba podmiotów, które złożyły wniosek o pomoc, liczba rzeczywistych beneficjentów, dotychczas rozdzielone środki itp., wraz ze wszystkimi odpowiednimi podziałami według podgrup populacji.</p> <p>2. <u>Analiza przyczynowa</u>. Podsekcja ta poświęcona jest zgłaszaniu pełnych wyników analizy, przy czym dalsze podsekcje poświęcono odpowiednio: (i) skutkom bezpośrednim, (ii) skutkom pośrednim, (iii) proporcjonalności i adekwatności pomocy. Następnie każda z nich powinna być zorganizowana wewnętrznie według kolejności pytań, na które udzielono odpowiedzi. W takim przypadku podmiot oceniający powinien wyjaśnić, dlaczego na niektóre pytania nie udzielono (jeszcze) odpowiedzi.</p>	maks. 20 000 słów łącznie z tabelami i wykresami
Uwagi końcowe	Podsumowanie głównych wyników, wyciągniętych wniosków i skutków politycznych.	maks. 3 000 słów łącznie z tabelami i wykresami
Bibliografia	Sekcja ta zawiera wyłącznie wszystkie źródła informacji (w tym artykuły, sprawozdania, publikacje książkowe, strony internetowe itp.) przytoczone w powyższym sprawozdaniu.	w tej sekcji nie ma określonej liczby słów

Wykonawca ewaluacji jest zobowiązany w okresie po zakończeniu relacji ewaluacji i podpisaniu protokołu odbioru prac do wsparcia Zamawiającego w zakresie konsultacji, aktualizacji i przygotowania odpowiedzi na uwagi ze strony komisji Europejskiej do przekazanego Raportu oraz do aktualizacji tego Raportu w zgodzie z ustaleniami z Komisją Europejską i Zamawiającym.

9.5. Redakcja i dostępność raportów

Projekt graficzny raportów metodologicznego, cząstkowego, końcowego, musi uwzględniać zalecenia i wskazówki Zamawiającego lub być przygotowany na przekazany przez Zamawiającego wzorze. Ponadto projekty graficzne raportów muszą uwzględniać wytyczne Zamawiającego w zakresie oznaczania stosownymi logotypami przekazanymi Wykonawcy.

Raport metodologiczny, cząstkowy i końcowy muszą zostać wzbogacone wykresami i innymi formami wizualizacji danych (tj. tabele, schematy, grafiki). Każda forma wizualizacji posiada tytuł, numerację oraz źródło. Wyżej wspomniane formy wizualizacji danych muszą być przejrzyste w odbiorze, nieprzeładowane zbędną treścią lub nadmiernie rozbudowaną formą graficzną.

Pliki graficzne (m.in. schematy, wykresy) osadzone w tekście raportu końcowego muszą zostać dostarczone Zamawiającemu dodatkowo w plikach otwartych (umożliwiających ich edycję), np. w formacie .xls/.xlsx, .ppt/.pptx.

Wszystkie formy graficzne, które wytworzy Wykonawca muszą zgrywać się wzorem i kolorem z szablonem prezentacji przekazanej przez Zamawiającego. Zamawiający powinien zadbać o ciągłość graficzno-wizualnąwizualną przesyłanych poszczególnych raportów, które będą spójne z całością.

Podsumowanie wyników badania musi zostać zaprezentowane w postaci minimum 2 infografik, tj. graficznej wizualizacji zabranych informacji, danych i wiedzy, zaprojektowanej w przystępny i jasny sposób dla odbiorcy. Infografiki powinny zostać umieszczone w projekcie raportu końcowego, a następnie w raporcie końcowym i stanowić integralną część streszczenia badania (w języku polskim). Infografiki wraz z innymi elementami graficznymi raportu końcowego będą podlegały akceptacji przez Zamawiającego.

Prezentacja graficzna wyników końcowych badania powinna przedstawiać:

- zakres badania- ogólne informacje o programie (np. czas trwania programu, alokacja, liczba konkursów, beneficjentów, kwota dofinansowania...),
- efekty programu (np. z zastosowaniem podziału właściwego dla celów badania), rekomendacje lub wnioski z badania, ewentualnie dobre praktyki.

Oprawa graficzna infografiki powinna wpisywać się w kolorystykę wzoru szablonu raportu końcowego przekazanego przez Zamawiającego.

Dodatkowe wymagania dotyczące produktów badania:

Redakcja językowa

Wykonawca jest zobowiązany do przygotowania zredagowanych i dopracowanych - pod względem treści, języka, zasad prostej polszczyzny (lub poprawnego angielskiego) formy - produktów w terminach wyznaczonych harmonogramem. Produkty, które będą miały charakter roboczy lub będą niezredagowane mogą zostać odesłane do poprawy przez Wykonawcę bez czytania.

Dostępność raportu

Wykonawca jest zobowiązany do przygotowania dodatkowo elektronicznej wersji raportu końcowego z uwzględnieniem zasad dostępności wersja z możliwością druku powiększonego;

- wersja z alternatywnymi opisami;
- wersja bez formatowania dostosowana do aplikacji komputerowej „Notatnik”.

Zamawiający dopuszcza przygotowanie jednej wersji html, która będzie kompilacją wszystkich powyższych.

Wykonawca jest zobowiązany przygotować ww. wersję raportu zgodnie m.in. z:

- Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027⁸, w szczególności załącznikiem nr 2 Standardy dostępności dla polityki spójności 2021-2027.
- Zasadami adaptacji materiałów dydaktycznych do potrzeb osób słabowidzących⁹ (publikacja zamieszczona na stronie Polskiego Związku Niewidomych).

⁸ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytyczne-dotyczace-realizacji-zasad-rownosciovych-w-ramach-funduszy-unijnych-na-lata-2021-2027-1/>

⁹ http://pzn.org.pl/category/baza_wiedzy/edukacja/zasady-adaptacji-materialow-dydaktycznych/

10. Organizacja badania

10.1. Kontakt z Zamawiającym

Kick-off meeting (tj. spotkanie startowe projektu)

Pierwsze wspólne spotkanie Wykonawcy wraz z Zamawiającym odbędzie się do 5 dni roboczych od podpisania umowy na wykonanie badania. Celem spotkania będzie omówienie kluczowych kwestii związanych z badaniem. Obowiązkowymi uczestnikami spotkania po stronie Wykonawcy są osoby wchodzące w minimalny skład zespołu skierowanego do realizacji zamówienia.

Dodatkowo w toku realizacji ewaluacji przewidziane są minimum 3 wspólne spotkanie przedstawicieli IZ FENG, GUS i NCBR, PARP, BGK z wykonawcami trzech badań ewaluacyjnych programów pomocowych FENG. Badania te będą prowadzone w podobnym czasie. Wszystkie przewidują badania kontrfaktyczne we współpracy z GUS. Tym samym konsultacje przebiegu badań i harmonogramów współpracy z GUS jest tu niezbędna .

Raportowanie

Wykonawca ewaluacji będzie zobowiązany do:

1. Przekazywania cotygodniowego sprawozdania z realizacji prac analitycznych i badawczych (drogą mailową) – wzór sprawozdania zostanie przekazany przez Zamawiającego, pierwsze sprawozdanie powinno zostać przesłane wraz z projektem raportu metodologicznego.
2. Ścisłej współpracy z Zamawiającym na każdym etapie realizacji zamówienia. W wyjątkowych sytuacjach, gdy Zamawiający uzna, że zagrożony jest termin realizacji zamówienia, może on wezwać Wykonawcę ewaluacji na spotkanie z wyprzedzeniem 1 dnia roboczego.
3. Udzielania odpowiedzi na pytania Zamawiającego dotyczące stanu realizacji badania oraz poszczególnych jego elementów w dowolnym momencie trwania procesu ewaluacji.
4. Na minimum 10 dni roboczych przed planowanym panelem ekspertów oraz przed warsztatem rekomendacyjnym - Wykonawca ewaluacji dostarczy scenariusz i zakres

tematyczny każdego ze spotkań wraz z listą uczestników do akceptacji Zamawiającego.

10.2. Wymagania odnośnie zespołu wykonawczego

Minimalny skład zespołu skierowanego do realizacji zamówienia:

- 1. Kierownik projektu**, posiada min. 5-letnie doświadczenie w zakresie przeprowadzania badań ewaluacyjnych, przy czym w ciągu ostatnich 5 lat koordynował co najmniej trzy badania ewaluacyjne programów lub projektów lub aktów prawnych dotyczących problematyki rozwoju sektora B+R+I lub pomocy publicznej;
- 2. Specjalista-ekonometryk/statystyk** - specjalizujący się w metodach kontryfakcyjnych, posiadający min. 3-letnie doświadczenie zawodowe w obszarze analiz ekonometrycznych/ statystycznych i jednocześnie który przeprowadzał co najmniej trzy badania/analizy z wykorzystaniem metod kontryfakcyjnych (minimum jedno z nich w obszarze B+R+I)
- 3. Specjalista w zakresie analiz ilościowych** - posiadający doświadczenie w badaniach ilościowych z wykorzystaniem baz danych urzędów statystycznych lub zbiorów innych danych administracyjnych, posiadający min. 3-letnie doświadczenie zawodowe, związane z wykorzystaniem metod ilościowych i który jednocześnie realizował co najmniej trzy badania/analizy z wykorzystaniem metod ilościowych i analiz ilościowych (minimum jedno z nich w obszarze B+R+I).
- 4. Dwóch (2) specjalistów w zakresie realizacji badań jakościowych** - każdy z nich posiadający doświadczenie wynikające z udziału, w co najmniej trzech zakończonych badaniach społeczno-ekonomicznych lub ewaluacyjnych jako moderator/osoba prowadząca wywiady (minimum jedno z badań/ewaluacji w obszarze B+R+I).

Funkcje członków zespołu badawczego nie mogą być łączone, za wyjątkiem łączenia funkcji kierownika projektu (punkt 1) z którąś z pozostałych funkcji wymienionych w pkt 2-4.

Po stronie Wykonawcy leżą wszelkie kwestie formalno-prawne i inne związane z ewentualnym zatrudnieniem ekspertów, a także kwestie finansowo-rozliczeniowe z ekspertami.

11. Harmonogram

Zamawiający zastrzega, że wszelkie prace związane z realizacją niniejszego badania i przyjęciem (protokołem końcowym) prac w ramach niniejszej ewaluacji muszą zostać zakończone maksymalnie do dnia 30.06.2027 roku.

1. W terminie do 30 dni roboczych od dnia zawarcia umowy Wykonawca ewaluacji opracuje i przedstawi Zamawiającemu raport metodologiczny;
2. W terminie do 7 dni roboczych od dnia otrzymania raportu metodologicznego Zamawiający akceptuje raport lub przekazuje Wykonawcy ewaluacji ewentualne uwagi w formie elektronicznej lub na spotkaniu (tura I uwag);
3. W terminie do 7 dni roboczych od otrzymania uwag do raportu metodologicznego Wykonawca ewaluacji przekazuje Zamawiającemu raport metodologiczny uwzględniający te uwagi (tura I uwag);
4. W terminie do 7 dni roboczych od dnia otrzymania poprawionego raportu metodologicznego Zamawiający akceptuje raport lub przekazuje Wykonawcy ewaluacji ewentualne uwagi w formie elektronicznej lub na spotkaniu (tura II uwag);
5. W terminie do 7 dni roboczych od otrzymania uwag do raportu metodologicznego Wykonawca ewaluacji przekazuje Zamawiającemu raport metodologiczny uwzględniający te uwagi (tura II uwag);
6. W terminie do 120 dni roboczych od zawarcia umowy Wykonawca ewaluacji, przygotuje i przedstawi Zamawiającemu raport cząstkowy;
7. W terminie do 7 dni roboczych od dnia otrzymania raportu cząstkowego Zamawiający akceptuje raport lub przekazuje Wykonawcy ewaluacji ewentualne uwagi w formie elektronicznej lub na spotkaniu (tura I uwag);
8. W terminie do 7 dni roboczych od otrzymania uwag do raportu cząstkowego Wykonawca ewaluacji przekazuje Zamawiającemu raport cząstkowy uwzględniający te uwagi (tura I uwag);
9. W terminie do 7 dni roboczych od otrzymania uwag do raportu cząstkowego Wykonawca ewaluacji przekazuje Zamawiającemu raport metodologiczny uwzględniający te uwagi (tura I uwag);

10. W terminie do 7 dni roboczych od dnia otrzymania poprawionego raportu cząstkowego Zamawiający akceptuje raport lub przekazuje Wykonawcy ewaluacji ewentualne uwagi w formie elektronicznej lub na spotkaniu (tura II uwag);
11. W terminie do 200 dni od dnia zawarcia umowy Wykonawca przeprowadzi warsztat rekomendacyjny;
12. W terminie do 220 dni roboczych od dnia zawarcia umowy Wykonawca ewaluacji przygotowuje i przedstawi Zamawiającemu raport końcowy i Raport wg wzoru Komisji Europejskiej w języku polskim;
13. W terminie do 10 dni roboczych od otrzymania projektu raportu końcowego Zamawiający akceptuje raport lub przekazuje Wykonawcy ewaluacji ewentualne uwagi w formie elektronicznej (tura I uwag);
14. W terminie do 10 dni roboczych od otrzymania uwag do raportu końcowego Wykonawca ewaluacji uwzględni uwagi i przekazuje Zamawiającemu poprawiony raport końcowy (tura I uwag);
15. W terminie do 7 dni roboczych od otrzymania poprawionego raportu końcowego Zamawiający akceptuje raport końcowy lub przekazuje Wykonawcy ewaluacji ewentualne uwagi w formie elektronicznej lub na spotkaniu (tura II uwag);
16. W terminie do 7 dni roboczych od otrzymania uwag do raportu końcowego Wykonawca ewaluacji uwzględni uwagi i przekazuje Zamawiającemu poprawiony raport końcowy (tura II uwag);
17. W terminie do 10 dni roboczych od dnia zaakceptowania przez Zamawiającego raportu końcowego i Raportu wg wzoru Komisji Europejskiej w języku polskim, Wykonawca ewaluacji przygotowuje poprawną i zweryfikowaną językowo wersję Raportu wg wzoru Komisji Europejskiej w języku angielskim;
18. W terminie do 14 dni roboczych od dnia zaakceptowania przez Zamawiającego raportu końcowego i Raportu wg wzoru Komisji Europejskiej w języku polskim Zamawiający i Wykonawca sporządzą protokół końcowy odbioru badania. **Zamawiający zastrzega, że ostatecznym terminem przyjęcia protokołu końcowego jest 30 czerwca 2027 roku.**

Zamawiającemu przysługuje prawo do zgłoszenia zastrzeżeń do otrzymanego materiału i poszczególnych produktów ewaluacji w protokole. Wykonawca ewaluacji na wezwanie Zamawiającego zobowiązany jest do usunięcia wad stwierdzonych protokołem w terminie do 5 dni roboczych. W przypadku nieuwzględnienia uwag Zamawiającego, może on odrzucić raport w całości lub przyjąć go z zastrzeżeniami zmniejszając proporcjonalnie wysokość wynagrodzenia dla Wykonawcy.

Wsparcie Zamawiającego w zakresie konsultacji, aktualizacji wyników zamówienia lub promocji wyników badania obowiązujące do 52 tygodni od odebrania przez Zamawiającego raportu końcowego, i obejmuje przede wszystkim:

- konsultacje i przygotowania odpowiedzi na recenzję Raportu dla Komisji Europejskiej
- udział w prezentacji wyników badania w imieniu Zamawiającego lub we współpracy z Zamawiającym (x2).